

การรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจิว
อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

นางสาวพนิดา กูหา

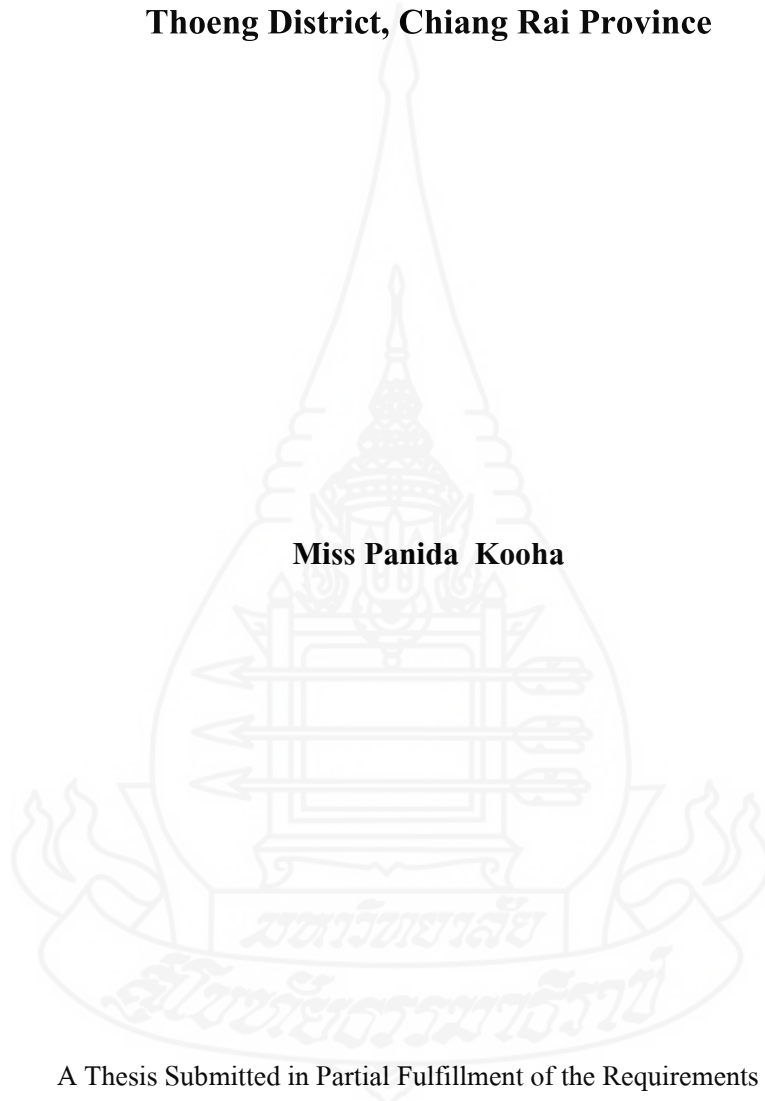

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2564

**Agricultural Information Perception of Farmers in Ngio Sub-district,
Thoeng District, Chiang Rai Province**

Miss Panida Kooha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบึง
จังหวัดเชียงราย
ชื่อและนามสกุล นางสาวพนิดา คูหา
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์

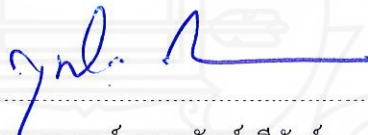
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

PM ๑๗๗

ชื่อวิทยานิพนธ์ การรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย นางสาวพินิตา กูหา รหัสนักศึกษา 2639000377

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปีพ.ศ. 2564 จำนวน 3,095 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาร์ยามานัน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.08 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 149 ราย และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรอายุเฉลี่ย 54.95 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านาคาร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด อาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือการทำสวน ส่วนใหญ่มีการถือครองพื้นที่ทางการเกษตรเป็นของตนเองทั้งไม่มีเอกสารสิทธิ์และมีเอกสารสิทธิ์ มีพื้นที่ทำการทั้งหมดเฉลี่ย 16.19 ไร่/ครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 210,278.50 บาท โดยรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยปีละ 138,871.10 บาท 2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อบุคคลจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนำเนื้อหาสารสนเทศทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตพืชในระดับมากที่สุด 3) ในภาพรวม เกษตรกรเห็นด้วยในประเด็นที่ว่า สื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตรตรงกับความรู้ที่ต้องการ และมีความต้องการสารสนเทศจากสื่อประเภทบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในระดับมากที่สุด 4) เกษตรกรมีปัญหาในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้ส่งสาร คือ ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางห่างไกลจากหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลด้านการเกษตร โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า ขอให้มีส่วนข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรอยู่ในพื้นที่เพื่อลดปัญหาการเข้าถึงข้อมูลล่าช้า นอกจากนี้ เกษตรกรควรมีโอกาสในการเข้ารับการอบรมความรู้ด้านการเกษตรมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ การรับรู้สารสนเทศ สารสนเทศทางการเกษตร การส่งเสริมการเกษตร

Thesis title: Agricultural Information Perception of Farmers in Ngio Sub-district, Thoeng District, Chiang Rai Province

Researcher: Miss Panida Kooha; **ID:** 2639000377;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr.Sunan Seesang, Associate Professor;

(2) Dr.Ponsaran Saranrom, Assistant Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) personal and socio-economic situations of farmers, 2) perception and utilization of agricultural information by farmers, 3) opinions and needs of farmers in agricultural information, and 4) problems and suggestion of farmers on agricultural information perception.

The research population was 3,095 farmers in Ngio Sub-district, Thoeng District, Chiang Rai Province who registered with Department of Agricultural Extension in the year 2021. Samples were determined by Taro Yamane's formula with an error of 0,08 accounting for 149 farmers and randomly selected. The data were collected by a questionnaire and analyzed with descriptive statistics to determine frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum and maximum values.

The research results showed that 1) farmers had an average age of 54.95 years, finished primary education, and had no social positions. Most of them were members of Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives. The main and supplement occupations were rice farmer and gardener. The majority of them had their own farm area with and without legal land documents. They had an average of 16.19 rai to make annual farm income with an average 138,871.10 baht while an average total annual household income was 210,278.50 baht. 2) Most farmers perceived agricultural information via community leaders, sub-district and village chiefs and indicated that the information was used for crop production at the highest level. 3) In overall, farmers stated that agricultural information media met the knowledge needs of farmers. They needed the information at the highest level via personal media such as agricultural extension worker, community leader, sub-district and village chiefs. 4) They had problems of agricultural information perception from the sender, the distance of various government agencies to the farmers was too far. They suggested that there should be a local agricultural information center for reducing information delay. Moreover farmers should have an opportunity to participate in agricultural training more frequently.

Keywords: Information perception, Agricultural information, Agricultural extension

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรมย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิจัยอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ บิดา มารดา พี่น้องและเพื่อนร่วมรุ่นที่คอยแนะนำให้คำปรึกษา ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจากสำนักงานเกษตรอำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุน และที่สำคัญขอขอบคุณเกษตรกรในพื้นที่ตำบลจิว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายทุกท่านที่ได้สละเวลาในการให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บข้อมูล ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่า อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการส่งเสริมการเกษตรต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

พนิดา คูหา

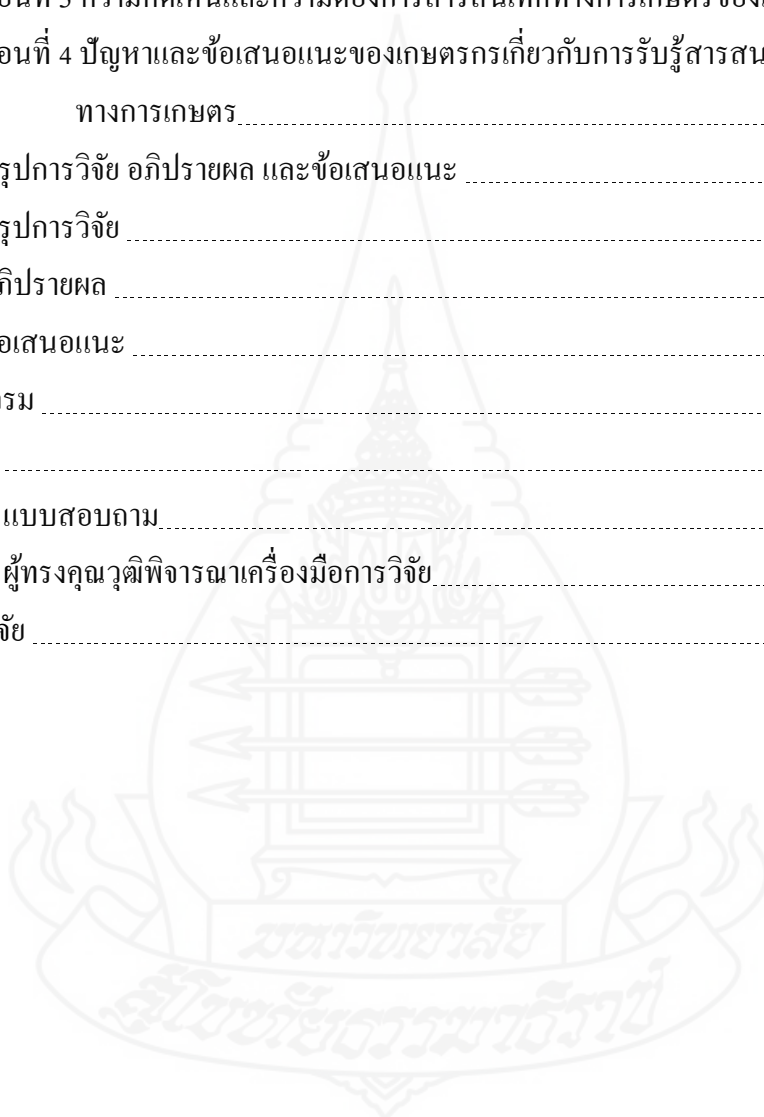
พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับสารสนเทศสารสนเทศการเกษตร	7
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	15
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อในงานส่งเสริมการเกษตร	19
แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้	24
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการ	29
บริบทพื้นที่ของตำบลจั่ว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร.....	57
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร.....	63
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ ทางการเกษตร.....	68
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	86
ก แบบสอบถาม.....	87
ข ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย.....	98
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	42
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร.....	50
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร.....	51
ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	54
ตารางที่ 4.4 การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร.....	58
ตารางที่ 4.5 การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร.....	61
ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร.....	64
ตารางที่ 4.7 ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ.....	66
ตารางที่ 4.8 ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร.....	69

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับสิ่งเร้าและการตอบสนอง.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยและต่างชาติดีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการเกษตร เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการพัฒนาทางด้านความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงขยายพันธุ์พืชและสัตว์ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การควบคุมป้องกันโรคและแมลงที่จะเข้าทำความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อที่จะทำให้ความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตร รวมไปถึงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยได้รับการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับต่อเกษตรกรจะต้องอาศัยเครื่องมือในการเผยแพร่และเครื่องมือที่จะช่วยให้สารสนเทศทางการเกษตรแพร่หลายได้อย่างกว้างขวางและเกษตรกรสามารถเข้าถึงสารสนเทศทางการเกษตรได้อย่างแท้จริง ก็คือ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สิ่งสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่อเหล่านี้จะทำให้เกษตรกรเกิดการรับรู้ ตื่นตัวและสนใจซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเกษตร (จิตรพรรณ ทันท่วง, 2557)

จะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันการสื่อสารนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารวิชาการด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร การติดต่อสื่อสารมีความเจริญมากขึ้นทำให้สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สิ่งสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น แต่การสื่อสารกับเกษตรกรยังคงค่อนข้างมีข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสาร เนื่องจากมีการศึกษาต่ำ ซึ่งถ้าขาดทักษะในการอ่านออกเขียนได้ก็เป็นอุปสรรคที่สำคัญในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการเกษตร เพราะสารสนเทศส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของภาพและตัวอักษรต้องใช้ความสามารถพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้จึงจะเข้าถึงสารสนเทศเหล่านั้นได้ อีกทั้งยังต้องใช้ทักษะพื้นฐานการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น สามารถใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้จึงจะสามารถเข้าสู่แหล่งข้อมูลได้

ตำบลวัง อำเภอกะเจียง จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่การเกษตร จำนวน 70,800 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชหลากหลายชนิด โดยมีสินค้าเกษตรที่สำคัญคือ ข้าว แต่ในการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลวังยังประสบปัญหาในการทำการเกษตรหลายด้าน ได้แก่

ปัญหาโรคและแมลง ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่ำ ภัยธรรมชาติ การได้รับข้อมูลข่าวสารและการแจ้งเตือนต่าง ๆ อย่างทันท่วงที ก็จะสามารถช่วยให้เกษตรกรมีการวางแผนที่ดี และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นได้ ซึ่งปัจจุบันมีการใช้สื่อที่มีความหลากหลายในพื้นที่และเกษตรกรแต่ละรายมีการเปิดรับสารสนเทศด้านการเกษตรที่แตกต่างกัน ทั้งประเภทของสื่อและการใช้ประโยชน์ของสารสนเทศทางการเกษตร (เกษตรฯ กั้นแก้ว, 2554) ดังนั้น สื่อจึงเป็นตัวกลางสำคัญที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาการรับรู้สารสนเทศทางการพฤติกรรมการรับรู้ การใช้ประโยชน์ และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร ก็จะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลสำหรับการวางแผนการเผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตร โดยผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และสามารถผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพใช้ในการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงต้องการทราบว่าสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรพฤติกรรมการรับรู้และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาการรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร พฤติกรรมการรับรู้ การใช้ประโยชน์ ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตร รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

ของเกษตรกรในตำบลวัง อำเภอนี้ จังหวัดเชียงราย สามารถกำหนดตัวแปรต่าง ๆ ภายใต้อาณาเขต
กรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลจิ้ว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร

4.2 ขอบเขตด้านประชากร เกษตรกรในพื้นที่ตำบลจิ้ว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 3,095 ราย (ระบบฐานข้อมูลเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) จำนวน 25 หมู่บ้าน 149 ราย

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาสภาพทางพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ การรับรู้ การใช้ประโยชน์ และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อประเภทต่างๆ ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อประเภทต่างๆ ของเกษตรกร

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนกันยายน 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สื่อ หมายถึง วัสดุสิ่งของ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่นำไปใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดสารสนเทศทางการเกษตรสู่เกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย

5.2 การรับรู้ หมายถึง ช่องทางการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรและความถี่ในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

5.3 สื่อบุคคล หมายถึง หมายถึง ผู้นำสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างองค์กรที่ทำการประชาสัมพันธ์กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งโดยมากใช้วิธีการพูด ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ที่มีการสื่อสารกับเกษตรกรโดยตรง

5.4 สื่อกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดในลักษณะกิจกรรมตาม วาระหรือโอกาสต่างๆ เช่น การอบรม การประชุม การสัมมนา การจัดนิทรรศการการศึกษาดูงาน / ทัศนศึกษา

5.5 สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่ส่งไปยังบุคคลจำนวนมากที่ไม่ทราบจำนวนได้ ได้แก่ ประกอบด้วย โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว

5.6 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่ใช้การพิมพ์เป็นหลักเพื่อติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจกัน ด้วยภาษาเขียนโดยใช้วัสดุกระดาษ หรือวัสดุอื่น ๆ ที่พิมพ์ได้หลายสำเนา ประกอบด้วย เอกสารทางราชการ แผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้ายประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์ วารสาร

5.7 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่ต้องอาศัย อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ไฟฟ้าในการใช้งาน ประกอบด้วย เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก ยูทูป จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล – email)

5.8 สารสนเทศทางการเกษตร หมายถึง ความรู้ วิทยาการ เทคนิค วิธีการ เครื่องจักรกล การเกษตรที่ เกษตรกรนำมาใช้ปรับปรุงหรือเพิ่มผลผลิตในการเกษตร

5.9 ความต้องการ หมายถึง ความต้องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรจากสื่อชนิดต่าง ๆ

5.10 เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรในตำบลจิว อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย

5.11 การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร หมายถึง ช่องทางการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรและความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร

5.12 การดำรงตำแหน่งทางสังคม หมายถึง การดำรงตำแหน่งของบุคคลในสังคม ซึ่งได้มาจากการเป็นสมาชิกของสังคม สถานภาพจะทำให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น ๆ บุคคลคนหนึ่งอาจจะมีหลายสถานภาพก็ได้ ได้แก่ สมาชิก สภาเทศบาล กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมอคนอาสา อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประมงอาสา ปศุสัตว์อาสา

5.13 การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร หมายถึง การเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีการรวมตัวกันของบุคคลที่มีการจัดตั้งขึ้นโดย ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมาย ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ชกส. วิสาหกิจชุมชน เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่

5.14 การใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับจากสื่อต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทำการเกษตรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผนการผลิตของเกษตรกร การพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพ การเลือกตัดสินใจในการประกอบอาชีพ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ทราบถึงการรับรู้และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ใช้การเผยแพร่ข่าวสารและส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลไปสามารถผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพใช้ในการส่งเสริมได้และเกษตรกรสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

6.2 ได้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อประเภทต่างๆของเกษตรกร เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขวางแผนการจัดรูปแบบการใช้สื่อในการส่งเสริมให้มีความเหมาะสมต่อไป

6.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณาการตัดสินใจในการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร เทคโนโลยีการเกษตรและส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจัว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทบทวนวรรณกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสารสนเทศการเกษตร
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อในงานส่งเสริมการเกษตร
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการ
6. สภาพทั่วไปของตำบลจัว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสารสนเทศการเกษตร

ปัจจุบันสารสนเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยสารสนเทศได้กลายเป็นทรัพยากรสำคัญของสังคมเกษตรกรรมและสังคมอุตสาหกรรม สารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในทุกด้าน มีการใช้สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยประยุกต์ใช้ในงานต่างๆ ทั้งการศึกษา ธุรกิจ การบริการอุตสาหกรรม และการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการนำสารสนเทศเข้ามาใช้อย่างกว้างขวาง สารสนเทศได้เข้ามาเป็นกลไกสำคัญของความเจริญก้าวหน้าขององค์กร หน่วยงานและสังคม

1.1 ความหมายของข้อมูลและสารสนเทศ

ณรงค์ สมพงษ์ (2560) คำว่า "สารสนเทศ" (information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลแล้วมีการจัดเก็บและนำไปใช้อย่างเป็นระบบ โดยการสรุปประมวลผล อาจจะใช้ดำเนินการทางสถิติเปรียบเทียบหรือดำเนินการโดยวิธีต่างๆเพื่อให้ผู้รับได้เข้าใจความเป็นไปได้ หรือสถานการณ์ของสิ่งที่สารสนเทศนั้นเป็นตัวแทน สารสนเทศ อาจหมายถึงเรื่องต่างๆได้หลายอย่างเช่น ข้อมูลพื้นฐานบางอย่าง ข่าวในหนังสือพิมพ์ สถิติรายงานผู้ถือหุ้น สรุปสถานการณ์

สารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และเป็นพื้นฐานในการดำเนินการต่างๆทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สารสนเทศนั้น จะเป็นประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดเก็บและนำไปใช้ และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาและศึกษาในศาสตร์ต่างๆ ที่จะช่วยให้มีการใช้งานสารสนเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้นหลายศาสตร์ จนเกิดคำที่มีความใกล้เคียงกันและอาจก่อให้เกิดความสับสน ระหว่างคำว่า วิทยาการสารสนเทศ (information science) ระบบสารสนเทศ (information system) และคำว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) โดยทั้ง 3 คำมีความหมายดังต่อไปนี้

วิทยาการสารสนเทศ (information science) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสารสนเทศ ตั้งแต่ การรับรู้, การทำความเข้าใจ, การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, การเก็บ, การค้นคืน, การสื่อสาร สารสนเทศอย่างเป็นระบบ (วิกิพีเดีย : ค้นคืน วันที่ 30 สิงหาคม 2560) วิทยาการสารสนเทศจึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของการศึกษาทฤษฎีกระบวนการทางสารสนเทศดังกล่าว ซึ่งอาจรวมถึงการศึกษากระบวนการคิดและสารสนเทศในเชิงประยุกต์ วิทยาการสารสนเทศนี้ มีคำเรียกอื่น ที่มีความหมายเดียวกันว่า สารสนเทศศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (อ้างอิง)

ระบบสารสนเทศ (information system) หมายถึง ระบบพื้นฐานแบบจำเพาะเจาะจงชนิดหนึ่งของการทำงานต่างๆ ในรูปแบบของการเก็บ (input) การประมวลผล (processing) เผยแพร่ (output) และมีส่วนจัดเก็บข้อมูล (storage) การทำงานของการเก็บ การประมวลผล และการเผยแพร่นั้น อาจนำไปสู่ผลสะท้อนกลับ (feedback) ซึ่งหมายถึง ส่วนแสดงผลที่ใช้ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อส่วนที่นำเข้าหรือส่วนประมวลผล

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2552) ได้ให้ความหมายข้อมูล (data) ว่า เป็นข้อมูลดิบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นรูปภาพที่สื่อความหมายข้อความพรรณนาบรรยาย หรือตัวเลขต่างๆ ที่ค้นหาหรือรวบรวมมาจากการสังเกต การวัด หรือจากเอกสาร คำบอกเล่าที่มีการบันทึกไว้แต่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผลและแปลความ ข้อมูลจึงมิได้บ่งบอกความหมายใดๆ ส่วนสารสนเทศ (information) เป็นข้อมูลที่ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ วิเคราะห์ และปรับแต่งจนชัดเจน มีแบบแผน สามารถเข้าใจในเนื้อหาของเนื้อความนั้น และนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและตัดสินใจได้ มีบริบทและความหมายซึ่งเกิดจากความเชื่อ สำคัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้ใช้สารสนเทศนั้นๆ โดยมักอยู่ในรูปของข้อมูลที่วัดได้หรือจับต้องได้ ทั้งนี้ สารสนเทศอาจมีข้อจำกัดในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้และขอบข่ายของงานที่จะนำมาใช้ เช่น สารสนเทศหนึ่งๆ อาจมีคุณค่าสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจไร้ค่าสำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ และสารสนเทศที่เคยไร้ค่าสำหรับคนกลุ่มหนึ่งนั้น อาจกลับมามีคุณค่าใหม่ในภายหลังได้ ดังนั้น

การกำหนดคุณค่าของสารสนเทศจึงขึ้นอยู่กับความตรงต่อความต้องการในการใช้งานจะเห็นว่า คำว่าสารสนเทศ (information) มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าข้อมูล โดยสารานุกรม

1.2 บทบาทและความสำคัญของสารสนเทศ

การพัฒนาในด้านต่างๆของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อประกอบในการตัดสินใจ ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ และยังสามารถทำให้บุคคล องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ซึ่งสารสนเทศนั้นมีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ สถาบัน องค์กรธุรกิจ และบุคคลในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น
- 2) เพิ่มทางเลือกและวิธีการใหม่ๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจกรรมที่ทำอยู่ และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) เป็นแหล่งความรู้ต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมในทุกๆ ด้านตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วางแผน ปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าสารสนเทศมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการพิจารณาภาพรวมในระดับภาค นอกจากนั้นแล้วสารสนเทศยังได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล โดยได้มีการนำเอาสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเมื่อมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการสารสนเทศ ก็ดูเหมือนหนึ่งว่ามนุษย์เราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ถ้าปราศจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น สารสนเทศจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อสังคมมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.3 รูปแบบของสารสนเทศ

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2552) ข้อมูลและสารสนเทศที่พบเห็นและใช้งานอยู่ทั่วไปอาจอยู่ในลักษณะของข้อมูลตัวเลข ตัวอักษร ข้อมูล ตัวอักษร โดยรวมข้อมูลตัวเลขและตัวอักษรเข้าด้วยกัน ข้อมูลกราฟิกเป็นรูปภาพ รูปถ่าย รูปจำลอง รูปวาด ข้อมูลเรียง ทั้งนี้ ข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ที่ได้รวบรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ มีการจัดเก็บให้สะดวกในการเผยแพร่ในรูปภาพต่างๆ ยิ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศก้าวหน้าขึ้นทำให้มีการผลิตสารสนเทศในรูปแบบของสื่อต่างๆ มากมาย ได้แก่

1.3.1 สิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ที่ไม่เผยแพร่และสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ เช่น หนังสือ วารสาร เอกสารรายงาน หรืออาจอยู่ในรูปของบันทึก เช่น บันทึกการปฏิบัติงาน สิ่งพิมพ์มีข้อดีคือค่าใช้จ่ายราคาถูก ไม่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษช่วย มีระบบการผลิตและเผยแพร่ที่กว้างขวาง แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่คงทนถาวรและค่าจัดส่งแพง

1.3.2 วัสดุย่อส่วน เป็นแผ่นฟิล์มขนาด 16 หรือ 35 มิลลิเมตร ในแผ่นฟิล์มจะเป็นรูปถ่ายย่อของเอกสารเช่นเดียวกับเอกสารที่จัดทำเป็นเล่ม ในแผ่นฟิล์มแผ่นหนึ่งสามารถบรรจุเอกสารได้หลายหน้าขึ้นอยู่กับอัตราส่วนในการย่อ ข้อดีคือประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บ มีความคงทนถาวร สะดวกในการจัดส่งเพราะมีน้ำหนักเบา กะทัดรัด แต่มีข้อจำกัดคือ ต้องใช้ร่วมกับเครื่องอ่าน โดยเฉพาะ ผู้อ่านต้องอ่านเรียงหน้าตามลำดับ และต้องใช้สายตาเพ่งอ่านทำให้เกิดอาการเมื่อยตา

1.3.3 สื่อเทปเสียงและวิดิทัศน์ เป็นสื่อที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหว สะดวกในการบันทึกข้อมูล โดยข้อมูลที่บันทึกจะเรียงลำดับกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ ข้อดีคือสะดวกในการใช้ ทั้งบันทึกปรับปรุงแก้ไข และใช้งาน มีราคาถูก ส่วนข้อเสียคือไม่คงทนถาวร การเข้าถึงข้อมูลต้องเริ่มจากจุดเริ่มต้นไปตามลำดับ ทำให้ไม่สะดวกและเสียเวลา

1.3.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการจัดพิมพ์ที่อยู่ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้ระบบคอมพิวเตอร์อ่านได้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ แผ่นดิสเกตต์ งานแม่เหล็กในเครื่องคอมพิวเตอร์ แผ่นเลเซอร์ดิสก์ขนาดต่างๆ ที่คุ้นเคยกัน คือ แผ่นซีดีรอม นอกจากนี้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถจัดส่งผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยสามารถจัดส่งสารสนเทศจากเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งไปยังอีกเครื่องหนึ่ง หรือจากเครือข่ายหนึ่งไปอีกเครือข่ายหนึ่ง ที่เป็นที่ยู่อัจักกันดีคือ ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้การเผยแพร่สารสนเทศทำได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และคล่องตัว เกิดการเผยแพร่สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic book) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (electronic journal) รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สรุปได้ว่า สารสนเทศนั้นมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล สถาบัน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนจนถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทั้งนี้ สารสนเทศนั้นหมายถึงข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ โดยข้อมูลของผู้ใช้คนหนึ่งอาจเป็นสารสนเทศของผู้ใช้อีกคนหนึ่ง ซึ่งสารสนเทศนั้นอาจอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน สื่อเทปเสียง วิดิทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.4 ประเภทของสารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2552) การที่เรานำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรตั้งแต่การกำหนดคน นโยบายวางแผน และดำเนินการส่งเสริมความรู้ จำเป็นจะต้องหารายละเอียดในเรื่องต่างๆ ซึ่งพอจะประมวลข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรได้หลายประเภทด้วยกัน ได้แก่

1.4.1 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ตัวอย่างเช่น

1) **ด้านพืช** ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพดิน ฟ้า อากาศ เนื้อที่เพาะปลูก ฤดูกาล เพาะปลูก ฤดูกาลเก็บเกี่ยว ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ปริมาณการใช้ผลผลิต จำนวนเกษตรกรผู้ปลูก เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต

2) **ด้านปศุสัตว์** ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพดิน ฟ้า อากาศ จำนวนสัตว์ แยกตามเพศ ช่วงอายุ อัตราการเกิด การตาย ปริมาณสัตว์ที่ออกสู่ตลาด เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต

3) **ด้านประมง** ได้แก่ ปริมาณการผลิตประมงน้ำจืด น้ำเค็ม จำนวนผู้ประกอบการประมง เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต

4) **ทางด้านป่าไม้** ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อที่ป่าไม้ จำแนกตามประเภทต่างๆ ทรัพยากรป่าไม้อื่นๆ ปริมาณการใช้ไม้แต่ละประเภท

1.4.2 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต ตลาด และราคา ไม่ว่าจะส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรด้านใด นักส่งเสริมและเกษตรกรจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ซึ่งอาจจำแนกตามขนาดของฟาร์มพื้นที่การผลิตและทรัพยากรการผลิต จำแนกตามความต้องการ (พันธุ์ เทคโนโลยี ช่วงอายุ) หรือจำแนกตามขนาดของฟาร์ม

1) **ด้านตลาด** ต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีตลาด ต้นทุนตลาด และส่วนเหลือของตลาด สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร

2) **ด้านราคา** ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับราคา ณ ไร่-นาเกษตรกร ราคา ณ ตลาดระดับต่างๆ เช่น ตลาดท้องถิ่น ตลาดกลาง หรือตลาดกรุงเทพฯ ตลอดจนราคาตลาดสากล ราคาทั้งในอดีตที่ผ่านมา และแนวโน้มของราคาในอนาคต

1.4.3 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของเกษตรกร รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน ภาวะหนี้สิน สภาพการถือครองที่ดิน ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและทัศนคติของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการ

ตัดสินใจเลือกโครงการหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือเป็นไปได้ รวมทั้งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ เมื่อได้ดำเนินงานไประยะหนึ่งหรือสิ้นสุดโครงการแล้ว

1.4.4 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับช่องทางหรือสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของสื่อในพื้นที่ที่ไปส่งเสริม ประเภทของสื่อที่เกษตรกรสามารถเข้าถึง จำนวนเกษตรกรที่มีสื่อแต่ละประเภท ความสนใจในสื่อต่างๆ ของเกษตรกร ฯลฯ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับช่องทางและสื่อต่างๆเหล่านี้จะทำให้ความรู้ไปสู่เกษตรกรได้ตามต้องการและทั่วถึง

1.4.5 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและองค์การที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันสินเชื่อต่างๆ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร และโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร

1) **ด้านสถาบันสินเชื่อ** นักส่งเสริมต้องมีความรอบรู้ในเรื่องสินเชื่อและระเบียบวิธีการให้สินเชื่อของแต่ละสถาบันในท้องถิ่น ว่ามีหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ เช่น อัตราดอกเบี้ย หลักเกณฑ์ค้ำประกันเงินกู้ยืมอย่างไร

2) **ด้านสหกรณ์** เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น จำนวนสมาชิก อัตราการใช้เงินกู้ เป็นต้น

3) **ด้านโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร** ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนโรงงานแปรรูปสินค้า

นอกจากนี้ในระดับชุมชนอาจจะมีข้อมูลผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายประชาชน และกลุ่มองค์กรชาวบ้าน

1.4.6 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในที่นี้หมายถึง การคมนาคม การชลประทาน หรือแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และไฟฟ้า โดยนักส่งเสริมผู้วางแผนควรจะทราบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในปัจจุบันในแต่ละท้องที่เหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ มีช่องทางที่จะพัฒนาหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดได้บ้าง ถ้าหากไม่ได้ การวางแผนพัฒนาการเกษตรก็จะต้องให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่ด้วย เช่น ส่งเสริมให้ปลูกพืชฤดูแล้งในแหล่งที่ไม่มีน้ำใช้สอยนั้นก็คงเป็นไปได้ หรือผลิตสินค้าออกมาแล้วอาจไม่มีผู้เข้ามารับซื้อเลย เพราะไม่มีถนนหนทางที่จะให้รถบรรทุกเข้ามาได้ เป็นต้น

1.4.7 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐในการพิจารณาวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงนโยบายหลักของหน่วยงานระดับสูง เช่น ของกระทรวงหรือกรมด้วยว่ามีแนวโน้มนโยบายอย่างไร เช่น นโยบายของกระทรวงต้องการให้เกษตรกรลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ถ้าเราไปส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังก็เท่ากับเป็นการสวนทางกับนโยบายของกระทรวง หรือกระทรวงมีนโยบายเร่งรัดการ

ปลูกถั่วเหลืองแต่ไปแนะนำให้ลดการปลูกถั่วเหลืองอาจไม่เหมาะสม ยกเว้นมีเหตุผลอย่างอื่นประกอบ เช่น ปลูกพืชอื่นมีรายได้ดีกว่า เป็นต้น

1.5 การนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร

การนำสารสนเทศไปใช้ในการทำงานส่งเสริมการเกษตรเราทราบแล้วว่าข้อมูลและสารสนเทศนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ในงานส่งเสริมการเกษตร การที่จะพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายคือการกินคืออยู่ดีของเกษตรกรก็จะต้องมีการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้เพื่อเป็นความรู้ที่นำไปพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรโดยตรง หรืออาจจะใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรเกิดการยอมรับความรู้ใหม่ๆ ได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ นักส่งเสริมทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเกษตรได้หลายประการด้วยกันได้แก่

1.5.1 การนำสารสนเทศไปใช้ในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเกษตร การดำเนินงานขององค์กรใดๆ จำเป็นต้องมี นโยบายและมาตรการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งนโยบายและมาตรการจะถูกต้องและมีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการขององค์กรได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศที่นำมาใช้ประกอบการกำหนดนโยบายทั้งนี้ นโยบายหรือมาตรการขององค์กรหรือหน่วยงานจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นประสบปัญหา จึงต้องหาแนวทางหรือกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น โดยในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการก็ต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องเป็นข้อมูลข่าวสารหรือข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้อง การกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้นก็จะช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นลดลงหรือถูกขจัดไปได้ แต่ถ้าเป็นข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง แทนที่จะเป็นการแก้ปัญหาก็จะกลายเป็นการเพิ่มปัญหาได้ ตัวอย่างเช่น เกษตรกรประสบปัญหาหาคำมันสำปะหลังตกต่ำเนื่องจากผลผลิตล้นตลาด ดังนั้น เพื่อหาแนวทางควบคุมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ นักส่งเสริมจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศในด้านต่างๆ เช่น ปริมาณการผลิตในประเทศ ปริมาณความต้องการทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ ราคาซื้อขายในตลาดระดับต่างๆ เป็นต้น มาเพื่อใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเกษตรว่าควรดำเนินการเกี่ยวกับมันสำปะหลังอย่างไร ควรจะมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต่อไปหรือไม่ หรือส่งเสริมให้ลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน สิ่งเหล่านี้ต้องการข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ก็จะช่วยให้การกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาตรงประเด็นที่สุด

1.5.2 การนำสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการเกษตร การวางแผนเป็นกระบวนการจัดเตรียมการเพื่อการตัดสินใจในอนาคต เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์สูงสุด ซึ่งในการวางแผนพัฒนาทั้งในภาคการเกษตรหรือนอกภาคการเกษตร ข้อมูลข่าวสารหรือข้อมูลและสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในบรรดาองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆ ซึ่งผู้วางแผนจะต้องเก็บรวบรวมให้พร้อมจึงจะทำให้แผนหรือมาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมา มีความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการวางแผนการส่งเสริมการเกษตรในระดับปฏิบัติ นั้น จะต้องกำหนดสิ่งที่นักส่งเสริมจะต้องทำอย่างไร เมื่อไร ใครรับผิดชอบ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่จะต้องกำหนดไว้ในแผนการส่งเสริม คือ วัตถุประสงค์ของการส่งเสริม ประเด็นการส่งเสริม กิจกรรม หรือวิธีการส่งเสริม ช่วงเวลาการส่งเสริม และผู้รับผิดชอบกำหนดสิ่งต่างๆ เหล่านี้จำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศมาประกอบการกำหนด เช่น การกำหนดประเด็นในการส่งเสริม นักส่งเสริมก็จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเกษตรกรในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาสาระหรือเทคโนโลยีที่นำไปส่งเสริม อาจจะเป็นทางด้านพืช สัตว์ หรือแบบผสมผสาน เพื่อใช้ประกอบการกำหนดประเด็นการส่งเสริม ถ้าหากขาดข้อมูลและสารสนเทศเหล่านี้ไปก็จะทำให้แผนการส่งเสริมนั้นไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงของเกษตรกรได้ งานส่งเสริมการเกษตรก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์

1.5.3 การนำสารสนเทศไปใช้ในการดำเนินการส่งเสริมการเกษตร ในขั้นของการดำเนินการส่งเสริมถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในงานส่งเสริมการเกษตร เพราะเป็นขั้นตอนที่นักส่งเสริมนำข้อมูลข่าวสารหรือข้อมูลและสารสนเทศไปส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคคลเป้าหมาย เพื่อให้บุคคลเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลง ยอมรับ และนำไปปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้ข้อมูลและสารสนเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนส่งเสริม ถ้านักส่งเสริมได้ข้อมูลข่าวสารหรือข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันการณ์ เป็นที่ต้องการของบุคคลเป้าหมายก็จะยังผลให้เกิดการยอมรับได้ในที่สุด

1.6 ข้อจำกัดในการใช้สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมความรู้ทางการเกษตร

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2556: 55-57) กล่าวถึง การนำสารสนเทศทางการเกษตรไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกร โดยนักส่งเสริมการเกษตรผ่านสื่อต่างๆ ทั้งทางด้านสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือเกษตรกรเป้าหมายเข้าถึงสารสนเทศได้ด้วยตนเองนั้น อาจเกิดปัญหาในด้านการใช้งานซึ่งแยกได้ ดังนี้ 1) นักส่งเสริมขาดความรู้ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล และการประยุกต์ใช้ข้อมูล และสารสนเทศ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นถ้าการขาดการ ติดตามและแสวงหาความรู้ รวมทั้งขาดแนวคิดที่จะนำมาดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เข้ากับงานแล้ว ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการนำข้อมูลและสารสนเทศไป

ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรเป้าหมาย 2) ข้อมูลและสารสนเทศ ปัญหาที่พบเกิดจาก ระยะเวลาที่อ้างอิง และคำนิยามมีความแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ข้อมูลการเกษตรเก็บรวบรวมจากสิ่งมีชีวิต ขึ้นกับสภาพแวดล้อม สภาพ ภูมิประเทศและอากาศดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานต่างไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของการใช้ข้อมูล อีกทั้งข้อมูลที่อยู่ในระบบสารสนเทศไม่สมบูรณ์ การใช้บริการไม่สะดวก ขาดการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลและสารสนเทศ 3) เกษตรกรเป้าหมาย ขาดความรู้และความเข้าใจในการนำข้อมูลและสารสนเทศมา และไม่ให้ ใช้ประกอบการตัดสินใจ ศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูล ขาดความร่วมมือในการให้ข้อมูลและสำคัญต่อข้อมูลและสารสนเทศ ข้อจำกัดต่างๆ ที่กล่าวมา เป็นเพียงบางส่วนที่เกี่ยวกับการนำข้อมูลและสารสนเทศมา ไปในงานส่งเสริมความรู้โดยตรง ยังมีข้อจำกัดในด้านการจัดระบบการเผยแพร่และการใช้สารสนเทศทางการเกษตรอีก

จากข้อจำกัดที่กล่าวมาเป็นเพียงบางส่วนที่เกี่ยวกับการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในงานส่งเสริมความรู้โดยตรง ยังมีข้อจำกัดในด้านการจัดระบบ การเผยแพร่และการใช้สารสนเทศทางการเกษตรอีก

สรุป ในงานส่งเสริมการเกษตรมีการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรในการพัฒนาอาชีพ สนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการยอมรับความรู้ใหม่ๆ และช่วยในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตของตัวเอง ทั้งนี้ นักส่งเสริมทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินการส่งเสริมการเกษตร โดยการใช้ข้อมูลและสารสนเทศก็มีข้อจำกัดทั้งตัวนักส่งเสริม ข้อมูลและสารสนเทศและเกษตรกร

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

2.1 องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

สิริฐนันท์ ไทยานนท์ (2554) ได้กล่าวถึงแบบจำลอง S-M-C-R ของ David K Berlo ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ผู้ส่งสาร (sender) หมายถึง บุคคลที่ทำการสื่อสาร ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความคิดต่าง ๆ โดยต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ ความชำนาญในการสื่อสาร มีความสามารถในการเข้ารหัส (encode) มีเจตคติที่ดีต่อผู้รับสารเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับสาร ทั้งนี้ ผู้ส่งสารจะทำการสื่อสารได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้ส่งสารต่อไปนี้

1) *ทักษะในการสื่อสาร* ได้แก่ ความสามารถในการพูด การเขียน การแสดง อากัปกิริยาและการมีเหตุผล เช่น ถ้าผู้ส่งสารมีปัญหาในการพูด เช่น พูดไม่ชัด การลำดับ เรื่องในการพูดหรือพูดไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น ผู้ส่งสารก็ย่อมส่งสารได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2) *ทัศนคติเป็นความรู้สึภายในบุคคล* โดยได้รับอิทธิพลจาก ความรู้ ประสบการณ์ค่านิยม ฯลฯ การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารนั้นมีทัศนคติที่ สอดคล้อง กับสารที่จะส่งออกไป

3) *ความรู้* เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในอันที่จะให้ผู้รับสารได้รับความรู้ที่ ถูกต้องและครบถ้วน หากผู้ส่งสารเองขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสื่อสาร สื่อสารไม่ ถูกต้อง และไม่สมบูรณ์แล้วประสิทธิภาพที่จะได้รับก็จะลดลง

4) *ระบบสังคม* เป็นตัวกำหนดให้ผู้ส่งสารมีบทบาทหน้าที่ หรือ ตำแหน่งใน สังคมเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง เช่น ถ้าผู้ส่งสารมาจากภาครัฐและภาคเอกชนย่อมจะมีผลต่อ ความเชื่อ ความศรัทธาหรือการยอมรับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกัน

5) *วัฒนธรรม* ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม ความเชื่อที่มีอิทธิพล ต่อผู้ส่งสารในการสื่อสาร เช่น บางเรื่องผู้ส่งสารอาจจะไม่ค่อยสบายใจในการให้ข่าวสาร เพราะขัด กับวัฒนธรรมของตนเอง เป็นต้น

2.1.2 *สาร (message)* หรือข่าวสารเป็นผลผลิตในการแปรความคิด ความรู้ และ ประสบการณ์ของผู้ส่งสาร ซึ่งสารนั้นจะเป็นเรื่องราวที่มีความหมายหนึ่งของผู้ส่งสารต้องการที่จะ ถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับสารได้มีความรู้ร่วมกัน หรือเพื่อให้ผู้รับสาร ตอบสนอง อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยนำประสบการณ์ที่จะถ่ายทอดออกไปมาแปลเป็นสัญลักษณ์ใน รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาษา หรืออากัปกิริยาท่าทาง แล้วส่งผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ เช่น การ เขียน การพูด ไปยังผู้รับสาร เป็นต้น

1) *รหัสของสาร (message code)* หมายถึง ภาษาหรือ สัญลักษณ์ที่มนุษย์ได้ คิดขึ้นมาเพื่อใช้แทนความคิดในการสื่อสาร รหัสของสารนั้นมีอยู่ 2 อย่าง คือ รหัสของสารที่เป็น ถ้อยคำ หรือ วจนภาษา ได้แก่ ภาษานั้นเอง และรหัสของสารที่ไม่ใช่ถ้อยคำ หรือ อวจนภาษา ได้แก่ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่นสัญญาณไฟของหอคอยที่เกาะล้านเมืองพัทยา สัญญาณธง ของทหารเรือ เป็นต้น

2) *เนื้อหาของสาร (message content)* หมายถึง เนื้อหาของ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ ครอบคลุมถึงความคิด ความรู้และประสบการณ์ที่รวบรวมไว้ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ถ่ายทอดออกไปสู่ผู้รับสารเนื้อหาของสารนั้นจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาของสารที่เป็นข้อเท็จจริง เช่น การ สร้างถนน การสร้างโรงพยาบาลการนำสิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วมของ นายก

เมืองพัทยาเป็นต้น และเนื้อหาของสารที่เป็นความคิดเห็น เช่น การให้สัมภาษณ์ของนายกเมืองพัทยาในวาระที่เมืองพัทยาได้จัดกิจกรรมช่วยสนับสนุนประชาชนในการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน เป็นต้น

3) *การจัดสาร* หมายถึง การนำเนื้อหาของสารมาจัดลำดับหรือ เรียบเรียงในรูปแบบหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับสื่อและผู้รับสาร ได้แก่ การเขียนบทความเพื่อเผยแพร่ ทางวิทยุกระจายเสียงอาจจัดให้มีเนื้อหาที่เป็นภาษาง่าย ๆ หลีกเลียงศัพท์เทคนิค มีลำดับข้อหรือ ขั้นตอนก่อน-หลัง ให้สอดคล้องต่อเนื่องมีความกะทัดรัดและไม่ยาวเกินไป

2.1.3 ช่องทางหรือสื่อ (channel / media) หมายถึง พาหนะที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยส่งสารเข้าไปสู่ประสาทส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ ส่วนของผู้รับสาร ประสาทเหล่านี้ ได้แก่ ประสาทตา คือ การมองเห็น ประสาทหู คือ การได้ยิน ประสาทจมูก คือ การได้กลิ่น ประสาทกาย คือ การสัมผัส และประสาทลิ้น คือ การลิ้มรส

2.1.4 ผู้รับสาร (receiver) หมายถึง บุคคลที่เป็นเป้าหมายทางการสื่อสาร โดยบุคคลผู้นี้จะทำการถอดรหัสสารที่ส่งมาจากผู้ส่งสารให้มีความหมายหนึ่ง ซึ่งควรจะเป็นความหมายเดียวกันกับผู้ส่งสารประสิทธิภาพในการถอดรหัสหรือการสื่อสารอันเนื่องจากผู้รับสารนั้น จะผันแปรไปตามลักษณะในการสื่อสารทัศนคติความรู้ระบบสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสาร

สรุปได้ว่าในการสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ส่งสารและผู้รับสารประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยที่เกี่ยวกับสารประกอบด้วย รหัส เนื้อหา การนำเสนอ และปัจจัยที่เกี่ยวกับสื่อ ประกอบด้วย การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น และการลิ้มรส หากพิจารณาองค์ประกอบของการสื่อสารจะเห็นได้ว่าสื่อหรือช่องทาง การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งผู้ส่งสาร หรือบุคคลที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจประเภทและคุณลักษณะของสื่ออย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดการพิจารณาเลือกใช้สื่อในการส่งเสริมการเกษตรได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

2.2 แนวคิดด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร

ชนกฤต ดิพลภักดิ์ (2556 อ้างถึง พัชร โดพันธ์, 2551) ได้กล่าวว่า มนุษย์แต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกันหลายด้าน โดยเฉพาะด้านประชากร ได้แก่

1) *อายุ* คนที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมต่อการสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อมีอายุมากขึ้น

2) *เพศ* ในความแตกต่างทางเพศทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันกล่าวคือ เพศหญิงจะมีแนวโน้มการส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชาย มีความต้องการเพิ่มขึ้นในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นจากการรับข่าวสารด้วย

3) *การศึกษา* มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะได้เปรียบในการเป็นผู้รับสารที่ดีเนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลาย ๆ เรื่องจึงสามารถเข้าถึงสื่อและสารได้ดี

4) *สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม* หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติและ ชาติพันธุ์ รวมไปถึงภูมิหลังของครอบครัว ทำให้แต่ละบุคคลอาจมีวัฒนธรรม ประสพการณ์ ความคิด ค่านิยม และความสนใจแตกต่างกันได้

ไปรยา ดันติวส์ (2541) ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ อันเกี่ยวกับผู้รับสารด้วยเช่นกัน เพราะมองว่าการส่งข่าวสารจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยอันเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพราะผู้รับสารแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมการเปิดรับสารแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

1) *อายุ* เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด และพฤติกรรมบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อสื่อแตกต่างจากคนที่มีอายุน้อยกว่า และ บุคคลที่อายุน้อยจะมีการตอบสนองต่อสื่อเปลี่ยนแปลงไปตามวัยเมื่ออายุมากขึ้น โดยทั่วไปแล้วคน อายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมยึดถืออุดมการณ์ ใจร้อน และการมองโลกในแง่ดี ส่วนคนอายุมาก มักมีความคิดแนวอนุรักษ์นิยมยึดถือการปฏิบัติที่คุ้นเคย ระมัดระวังและมองโลกในแง่ร้ายมากกว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะคนอายุมากมีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าผ่านยุคปัญหาและมีผลประโยชน์ ในสังคมมากกว่า นอกจากนี้อายุเป็นตัวกำหนดทัศนคติ ความต้องการ ความสนใจ พฤติกรรม การเลือกเปิดรับข่าวสารและความพึงพอใจในการติดต่อดังกล่าวที่แตกต่างกัน

2) *เพศ* ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อดังกล่าวต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายนอกจากต้องการรับและส่งข่าวสารแล้วยังต้องการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย ผลการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมนิยมบทบาทและกิจกรรมรอง 2 เทศนากัน ผู้หญิงมักมีจิตใจอ่อนไหว ถูกชักจูงได้ง่าย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผล และสามารถจดจำข่าวสารได้มากกว่าผู้หญิง

3) *สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ* หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว ทำให้คนมีวัฒนธรรม ประสพการณ์ ทัศนคติ และเป้าหมาย ดังนั้นสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสาร

4) การศึกษา คนมีการศึกษาต่างกัน ในสมัยต่างกัน หรืออยู่ในระบบ การศึกษาที่ต่างกันหรือในสาขาวิชาที่ต่างกันย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่ แตกต่างกันไป เช่น คน การศึกษา มีความรู้การวางในหลาย ๆ เรื่องย่อมสามารถเข้าใจใน สารดีกว่า แต่มักเป็นคนไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีหลักฐาน หรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ มักถูก โต้แย้งจากคนกลุ่มนี้ คำนั่น สงสารจึงต้องตระหนักและระมัดระวังในการให้ข่าวสารนั้น โดยต้อง พิจารณาว่า ผู้รับสารมีการศึกษาในระดับใด เพื่อจะได้เสนอข่าวสาร คำแนะนำ และบริการให้ เหมาะสมกับผู้รับสารได้อย่างเหมาะสม

3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อในงานส่งเสริมการเกษตร

3.1 ความหมายของสื่อ

พัชรา เอี่ยมกิจการ สบายใจ (2552) "สื่อ" เป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ กิจกรรม หรือมนุษย์ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดตอบรับ หรือสนองตอบต่อข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการสามารถที่จะถึงกลุ่มเป้าหมายทางการเกษตร และสามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ได้สูงสุด โดยกมลรัฐ อินทรทัศน์ (2553) ได้กล่าวถึงสื่อว่า เป็นเครื่องมือหรือกลไกหนึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้แก่ สื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยยกระดับความรู้ให้เกษตรกรได้รับรู้ และนำไปปรับใช้ สื่อเป็นเครื่องมือในการส่งข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางด้านการเกษตร สื่อเป็นเครื่องมือที่นักส่งเสริมการเกษตรใช้ในการแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นและสนับสนุนศักยภาพเกษตรกรให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น สื่อเป็นเครื่องมือให้ข้อมูลแก่เกษตรกรในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจ สื่อเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารต่าง ๆ

สื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยในการดำรงชีพของเกษตรกรให้เป็นไปตามมาตรฐาน สื่อเป็นเครื่องมือในการเปิดโลกทัศน์ทางการเกษตรสื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างแนวคิด ทักษะ ประสบการณ์ให้กับเกษตรกร สื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นอยู่และอาชีพ และสื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากบทบาทของสื่อในการพัฒนาการเกษตรจะเห็นได้ว่า สื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่จะทำให้สังคมเกษตรมีคุณภาพต่อไปในอนาคต โดยสื่อในงานส่งเสริมการเกษตรเพื่อการเผยแพร่ความรู้มีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สื่อประเภทแผ่นป้าย สื่อประเภทภาพทั้งภาพนิ่งที่ไม่ใช่เครื่องฉายภาพนิ่งที่ใช้กับเครื่องฉาย และ

ภาพเคลื่อนไหว สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อกิจกรรม และอื่น ๆ ที่ผู้ส่งเสริมการเกษตรจะต้องทำการวิเคราะห์ องค์ประกอบของการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการเลือกใช้และวางแผนการใช้สื่อได้เหมาะสมกับผู้รับสาร ผู้ส่งสาร และเนื้อหาที่จะนำไปสู่การส่งเสริมการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ประเภทของสื่อ

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2554: 238 – 239) กล่าวว่า สื่อในงานส่งเสริมการเกษตรประกอบด้วย

3.2.1 สื่อบุคคล หมายถึง ผู้นำสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างองค์การที่ทำการประชาสัมพันธ์กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งโดยมากใช้วิธีการพูด

3.2.2 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หนังสือรายงานประจำปี จดหมาย ป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ เอกสารแจก จุลสาร โบปลิว

3.2.3 สื่อโสตทัศน หมายถึง สื่อที่มีการใช้ทั้งภาพและเสียงในสื่อ นั้น เช่น ภาพยนตร์ วิดีโอ วิทยูกระจายเสียง วิทยูโทรทัศน์ สื่อผ่านเครื่องโปรเจกเตอร์ เป็นต้น

3.2.4 สื่อกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดในลักษณะกิจกรรมตาม วาระหรือโอกาสต่างๆ โดยมากจัดในรูปของนิทรรศการ การออกร้าน งานฉลอง การประกวด การแข่งขัน งานสถาปนาองค์การ หรือการเปิดให้เข้าชมกิจกรรมในวันสำคัญ มีลักษณะเด่น คือ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนจำนวนมากมาเข้าร่วมงาน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในหน่วยงานและ องค์การให้เป็นที่รู้จัก และประชาชนที่มาได้รับสารประโยชน์ องค์การได้ภาพพจน์ที่ดีในสายตา ประชาชน

3.2.5 สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่ส่งไปยังบุคคลจำนวนมากที่ไม่ทราบจำนวนได้ แบ่งได้สองชนิด ได้แก่

- 1) หนังสือพิมพ์ ทั้งรายวัน และนิตยสารทั้งรายสัปดาห์และรายปักษ์
- 2) สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ นอกจากวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แล้วยังประกอบด้วย ภาพยนตร์ เคเบิลทีวี ดาวเทียม วิทยุเท็กซ์และสื่อออนไลน์

3.2.6 สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น วิทยุทัศน์ แลบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยียังหมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

3.3 ประเภทของสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร

พรชูลี นิลวิเศษ (2554: 8-35– 8-38) กล่าวว่า ประเภทของสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรมีมากมายขึ้นกับการจำแนก ประเทศไทยใช้สื่อในการส่งเสริมการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนพิจารณาการใช้ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานและปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของสื่อตามสภาพการนำไปใช้ ดังนี้

3.3.1 วิทยุกระจายเสียง ลักษณะของรายการเผยแพร่ความรู้ทางเกษตรที่จัดผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง มีสถานีวิทยุกระจายเสียงให้บริการอยู่จำนวนหนึ่ง ประกอบกับช่วงเวลาการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของผู้มาชีพทางการเกษตร พบว่าส่วนใหญ่จะมีโอกาสฟังในช่วงเช้าก่อนออกไปไร่ นา เวลาพักกลางวัน และกลางคืนก่อนนอน ฉะนั้นการจัดรายการวิทยุเกี่ยวกับการเกษตร รวมถึงข่าวสารการเกษตรที่สำคัญ ทั้งของรัฐและเอกชนต่างก็มุ่งสู่ช่วงเวลาดังกล่าวนี้เพื่อให้เข้าถึงตัวเกษตรกรได้และเกิดประโยชน์สูงสุด

3.3.2 หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย เป็นสื่อท้องถิ่นและเป็นเครื่องมือสื่อสารประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ฟังในชุมชนหรือหมู่บ้านได้รับฟังข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การประกาศแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย การประชาสัมพันธ์ข้อกล่าวหาเรื่องราวต่างๆ แจ้งความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร

3.3.3 วิทยุโทรทัศน์ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการส่งสารทุกประเภทรวมทั้งการเกษตรที่ให้ผลดีแก่ผู้รับสารมากที่สุด เพราะผู้รับสารสามารถได้ยินเสียงและเห็นภาพสอดคล้องกันไป ถือได้ว่าสื่อวิทยุโทรทัศน์มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อถือ และความศรัทธาได้ดี

3.3.4 ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ สื่อประเภทนี้ แม้ประเทศไทยจะสามารถสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาเอง แต่เจตคติของผู้ผลิตยังมุ่งไปที่การบันเทิงมากกว่า และต้นทุนการผลิตสูงมากจึงเปลี่ยนมาจัดทำหรือผลิตวีดิทัศน์ ซึ่งทำได้ง่ายกว่าและลงทุนในวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกลงกว่า

3.3.5 หนังสือพิมพ์ การดำเนินงานหนังสือพิมพ์มีสภาพเป็นธุรกิจเช่นเดียวกับกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คือต้องหารายได้ซึ่งมาจากการโฆษณา จึงทำหน้าที่เหมือนสื่อสาธารณะ ต้องบรรจุเนื้อหาสาระที่จะให้มวลชนต่างวุฒิ ต่างวัย มีโอกาสอ่านได้ทั่วไป เพื่อจูงใจในผู้ซื้อ

3.3.6 สิ่งพิมพ์ แบ่งเป็น 4 รูปแบบใหญ่ๆ คือ วารสาร เอกสาร โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง

3.3.7 นิทรรศการและงานพิเศษ เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นมามาเพื่อใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่มวลชน เป้าหมาย คือเกษตรกร แต่มิได้มีการกำหนดรูปลักษณะไว้เป็นมาตรฐานแน่นอน

ทำให้บางกรณีที่กิจกรรมมีรูปแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันหรือมีการประยุกต์เพื่อจูงใจผู้ชมมากขึ้น เรียกชื่อต่างกัน ซึ่งมีทั้งการจัดแบบง่ายๆ โดยมีกิจกรรมอย่างเดียว เช่น งานสาธิต งานประกวด รวมทั้งการจัดแบบผสมผสาน คือมีการแสดงหลายกิจกรรมพร้อมกัน การใช้สื่อประเภทนิทรรศการ และงานพิเศษในงานส่งเสริมการเกษตร นับว่ามีการนำไปใช้กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งค่าใช้จ่ายในการจัดแต่ละครั้งสิ้นเปลืองมาก

3.3.8 สื่อสำเร็จรูป เป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทในงานส่งเสริมการเกษตรอย่างกว้างขวางขึ้น คือ การใช้สื่อประเภทชุดเครื่องมือสำเร็จรูป เช่น เครื่องมือวัดความชื้น ทดสอบปุ๋ย และวัดความหวานของพืชผล เป็นต้น

3.3.9 สื่อสารโทรคมนาคม ความตื่นตัวในการใช้การสื่อสารโทรคมนาคม สาธารณะเพื่อการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทยยังไม่มากนักอาจ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อความต้องการของสังคมในเมืองมากกว่าชนบท และอาจมาจากแนวคิดของผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตร พิจารณาเห็นว่าการใช้สื่อเพื่องานส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพนั้น หากมีวิธีและอุปกรณ์อื่นที่ดีกว่า ประหยัดกว่า ย่อมจะเลือกใช้วิธีการเหล่านั้นก่อน

3.3.10 เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสารสนเทศนำมาใช้ในการส่งเสริมการเกษตรกันอย่างจริงจังเมื่อทั่วโลกติดต่อกันผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้สื่อที่ใช้ในปัจจุบันมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและซีดีรอม

3.4 สื่อที่นิยมใช้ในการส่งเสริมการเกษตร

ณัฐ รัตนเจริญ (2555 : 7-11) กล่าวว่า สื่อที่นิยมใช้ในการส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน ได้แก่

3.4.1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่ต้องอาศัย อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ไฟฟ้าในการใช้งาน แบ่งตามหลักการทำงานได้ ดังนี้

1) สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง สื่อที่ใช้ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการทำงานประกอบด้วยสื่อหลักคือ เว็บไซต์

2) สื่อที่ถ่ายทอดผ่านเครื่องส่งสัญญาณ หมายถึง สื่อที่ไม่ได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการทำงาน โดยจะใช้การถ่ายทอดสัญญาณภาพหรือ/และเสียง ประกอบด้วยวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ที่มีทั้งสัญญาณระบบ VHF UHF ถ่ายทอดผ่านดาวเทียมระบบ C band และ KU band และวิทยุกระจายเสียงชุมชน หรือวิทยุชุมชน

3) วัสดุบันทึก เช่น เทปบันทึกภาพ เทปเสียง ซีดี ดีวีดี แผ่นบลูเรย์ เป็นต้น

3.4.2 สื่อกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อนำมาประยุกต์เพื่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ สามารถเป็นสื่อเพื่อการส่งเสริมการเกษตรได้ โดยลักษณะของ กิจกรรมที่นิยมจัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการเกษตร

1) **สื่อกิจกรรมแบบอยู่กับที่** มีหลายลักษณะ ได้แก่ วันสัปดาห์พิเศษ วันครบรอบปีและงานเฉลิมฉลอง งานรางวัลพิเศษ การเปิดหน่วยงานให้เข้าเยี่ยมชม การประกวดนิทรรศการ การประชุม งานด้านการสาธิตและการทดลอง มหรสป

2) **สื่อกิจกรรมแบบเคลื่อนที่** ได้แก่ ขบวนมหรสปหรือขบวนแห่ และ การจัดนิทรรศการสัญจร หรือมหรสปสัญจร

3.4.3 สื่อใหม่ เป็นสื่อที่นิยมใช้กันในยุคสังคมข่าวสาร หรือยุคสารสนเทศ (information age) ที่กระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) ประเภทของสื่อสมัยใหม่ ได้แก่ ดาวเทียม (satellite) หรือ สถานีทวนสัญญาณไมโครเวฟที่ลอยอยู่เหนือพื้น โลก ใช้ในการสื่อสารระหว่างประเทศ การใช้ SMS (short message service) สำหรับส่งข้อความสั้น 1 และอินเทอร์เน็ต สามารถเชื่อมต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทั่วโลกได้โดยสะดวกรวดเร็ว ทั้งข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ข้อความ ภาพนิ่ง และเคลื่อนไหวหรือเสียง อินเทอร์เน็ตใช้ทำการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ผ่านทาง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และระบบการสื่อสารที่เป็นเครือข่ายใยแมงมุม (World Wide Web หรือ www) โดยการจัดทำเป็น website ของแต่ละแห่งให้เข้าไปศึกษาและติดตามข้อมูลต่างๆ ได้

สื่อสังคม (social media) หมายถึง สังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้เป็นผู้สื่อสาร หรือเขียนเล่าเนื้อหา เรื่องราวประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอที่ผู้ใช้เขียนขึ้นเอง ทำขึ้นเอง หรือพบจากสื่ออื่นๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตน ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ที่ให้บริการบนโลกออนไลน์ เนื้อหาของ social media โดยทั่วไปเปรียบได้หลายรูปแบบ ทั้งกระดานความคิดเห็น (discussion board) เว็บบล็อก (weblog) วิกี (wiki) รูปภาพ และวิดีโอ สำหรับเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลในโลก อินเทอร์เน็ตและยังหมายรวมถึงการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้าด้วยกัน เช่น Facebook ที่เน้นการสร้างชุมชนออนไลน์ ซึ่งผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนแบ่งปันตามผลประโยชน์ กิจกรรม หรือความสนใจเฉพาะเรื่อง ซึ่งอาศัยระบบพื้นฐานของเว็บไซต์ที่ทำให้มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้คน โดยแต่ละเว็บนั้นอาจมีการให้บริการที่ต่างกัน ปัจจุบันการสื่อสารแบบนี้จะทำผ่านทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือเท่านั้น

สำหรับดาวเทียมมีข้อดี คือ สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็ว แต่มีข้อจำกัด คือ ต้องใช้อุปกรณ์ที่มีราคาแพง และต้องมีความรู้ในการใช้ และจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าเป็นแหล่งพลังงาน

ส่วนอินเทอร์เน็ตมีข้อดี คือ เป็นการสื่อสารไร้พรมแดน (Global Network) สามารถเผยแพร่ข้อมูลได้ทั่วโลก เป็นข้อมูลใหม่เพราะเนื้อหาสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอด และเป็นการสื่อสารสองทางที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interactive) และสามารถสำรวจทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายได้แต่มีข้อจำกัดคือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์พอสมควร

4. แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ ประกอบด้วย ความหมายของการรับรู้ องค์ประกอบของการรับรู้ กระบวนการรับรู้ ขั้นตอนของการรับรู้ ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ และปัจจัยที่มีผลต่อความแม่นยำในการรับรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ (perception) หมายถึง กระบวนการประมวล ตีความและแปลความหมายของข้อมูล จากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่ การมีสิ่งเร้ามากระทบกับประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ หู ตา จมูก และ การสัมผัส และส่งกระแสประสาท ไปยังสมอง เพื่อการแปลความ ทำให้เกิดการได้รู้ได้เข้าใจ ซึ่งการรับรู้ของบุคคลจะเกี่ยวข้องกับความต้องการ ค่านิยม การคาดหวัง การเรียนรู้ แรงจูงใจ อารมณ์ และปัจจัยอื่น ๆ

การรับรู้ หรือ สัญญาน เป็นการจัดระเบียบ ระบุ และแปลผลข้อมูลจากประสาทสัมผัสเพื่อใช้เป็นแบบจำลองและเข้าใจข้อมูลหรือโลกรอบ ๆ ตัว โดยสัญญาณก็จะเป็ผลของการเร้าระบบรับรู้สึกทางกายภาพหรือทางเคมี การรับรู้ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การรับสัญญาณทางประสาทสัมผัสเฉย ๆ แต่จะได้รับอิทธิพลจากการเรียนรู้ ความทรงจำ ความคาดหวัง และการใส่ใจของบุคคลนั้น ๆ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2564)

การรับรู้ หมายถึง การที่อวัยวะรับรู้สึกมีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราส่งผ่านเส้นประสาทขึ้นสู่สมองข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง เสียง ฯลฯ อวัยวะรับรู้สึกแต่ละชนิดจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับรู้แสง หูรับรู้เสียง ผิวหนัง รับอุณหภูมิ สัมผัส ฯลฯ ข้อมูลเร้าอวัยวะรับรู้สึกให้แปรพลังงานเหล่านี้เป็นกระแสประสาทเดินทางสู่สมองจะเกิดความรู้สึก เช่น มองเห็น ได้ยิน นั่นคือการรับรู้จึงเป็นขบวนการรับรู้ (อุบลวรรณ ภาวกานันท์ ,2554 อ้างถึงใน ฉัชชา เจริญไชย)

4.2 องค์ประกอบการรับรู้

โดยการรับรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ ประสาทสัมผัส ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้า และการแปลความหมายของสิ่งที่สัมผัส โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ หมายถึง สิ่งหรือสถานการณ์ที่มากระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้หรือวัดได้ โดยส่วนสิ่งเร้าที่มากระทบแล้วก่อให้เกิดการรับรู้และการแสดงพฤติกรรม มี 2 ประเภท ได้แก่

1) **สิ่งเร้าภายใน** ได้แก่ สิ่งเร้าที่เกิดจากความต้องการทางกายภาพ เช่น ความหิว ความกระหาย เป็นต้น

2) **สิ่งเร้าภายนอก** ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ หู ตา จมูกและการสัมผัส สิ่งเร้าภายนอกที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลรับรู้ และแสดงพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (reinforcement) ซึ่งอาจเป็นการเสริมแรงทางบวก คือ สิ่งเร้าที่พอใจทำให้บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย การยอมรับของเพื่อน เป็นต้น หรือการเสริมแรงทางลบ คือ สิ่งเร้าที่ไม่พอใจหรือไม่พึงปรารถนานำมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง เช่น การลงโทษ สมาชิกกลุ่มเมื่อทำผิดกฎระเบียบ การเสียค่าปรับเมื่อฝ่าฝืนกฎ เป็นต้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2560 : 12-17 ถึง 12-21) อ้างถึง พรทิพย์ อุดมสิน (2556, น. 10-5 ถึง 10-6)

เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบอวัยวะรับสัมผัส ก็จะมีการจัดหมวดหมู่ของสิ่งเร้าย่อย ๆ เป็นหมู่หรือเป็นกลุ่ม ก่อนที่จะแปลความหมายโดยยึดหลักการรับรู้ โดยอาศัย กฎแห่งความคล้ายคลึง (The Law of Similarity) กฎแห่งความใกล้ชิดกันหรือภายใต้ขอบเขตที่ใกล้เคียงกัน (The Law of Proximity) กฎแห่งความต่อเนื่อง (The Law of Good Continuous) และกฎแห่งความสมบูรณ์หรือการประสานสนิท (The Law of Closure)

4.2.2 ประสาทสัมผัส ประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และการสัมผัส ประสาทสัมผัสเป็นตัวกลางส่งกระแสประสาทจากอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมองส่วนกลาง เพื่อการแปลความที่ทำให้เกิดการรับรู้ดังนี้ การได้เห็น การได้กลิ่น การได้ลิ้มรส การได้สัมผัส หากประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งไม่สมบูรณ์จะทำให้บุคคลสูญเสียการรับรู้ได้

4.2.3 ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้า ประสบการณ์เป็นความรู้ที่เกิดจากการที่บุคคลได้กระทำ หรือได้พบเห็นบางสิ่งบางอย่าง ทำให้เกิดการรู้สึกสัมผัส การรับรู้

การจำ การคิด ตลอดจนอารมณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้สมองส่วนกลางแปลความ ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ได้ดีขึ้นหรือเร็วขึ้น

4.2.4 การแปลความหมายของสิ่งที่สัมผัส สิ่งที่บุคคลมีประสบการณ์หรือเคยพบเห็นมาแล้วย่อมจะอยู่ในความทรงจำของสมอง เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า สมองก็จะทำหน้าที่ทบทวนกับความรู้ที่มีอยู่เดิมว่า สิ่งเร้า นั้นคืออะไร เมื่อบุคคลถูกเร้าโดยสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดความรู้สึกจากการสัมผัส โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา ทำหน้าที่ดู คือ มองเห็น หู ทำหน้าที่ฟัง คือ ได้ยิน ลิ้น ทำหน้าที่รู้รส จมูก ทำหน้าที่ดมคือ ได้กลิ่น ผิวหนังทำหน้าที่สัมผัส คือ รู้สึกได้อย่างถูกต้อง กระบวนการรับรู้ก็จะสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2560 : 12-17 ถึง 12-21) อ้างถึง กัญญา สุวรรณแสง (2532, น. 138)

4.3 การจัดระบบการรับรู้

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลัก ดังนี้

4.3.1 หลักแห่งความคล้ายคลึง (principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกัน จะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

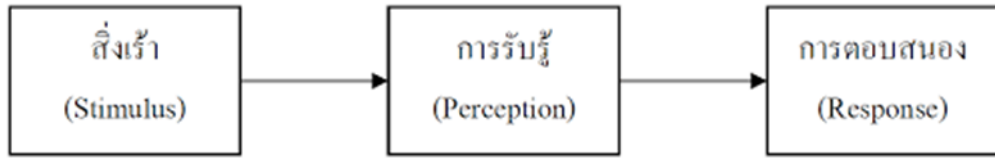
4.3.2 หลักแห่งความใกล้ชิด (principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

4.3.3 หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

4.3.4 ความคงที่ของการรับรู้ (perceptual constancy) ความคงที่ในการรับรู้มี 3 ประการ ได้แก่ การคงที่ของขนาด การคงที่ของรูปแบบ/รูปทรง และการคงที่ของสีและแสงสว่าง การรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง 5 ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่า ทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้อง จะต้องรับรู้โดยผ่าน ประสาทสัมผัสหลายทาง ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น (การรับรู้, 2565)

4.4 กระบวนการรับรู้

อธิบายว่าหากพิจารณาในแง่ของพฤติกรรมตามกระบวนการแห่งการรับรู้แล้ว การรับรู้จะอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับสิ่งเร้าและการตอบสนอง

ที่มา: กัญญา สุวรรณแสง (2544)

กระบวนการรับรู้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2560 : 12-17 ถึง 12-21) อ้างถึง กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2530, น 93) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สิ่งเร้ามากระทบประสาทสัมผัสของบุคคล สิ่งเร้าอาจจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ มาเร้าบุคคล ทำให้เกิดการสัมผัส เช่น ขณะที่เกษตรกรเดินอยู่ในนา ได้ยินเสียงร้องก๊าบ ๆ ดังถี่มาก ๆ เสียงร้องก๊าบ ๆ เป็นสิ่งเร้าที่แล่นมากระทบประสาทสัมผัส คือ หู ทำให้เกิดการสัมผัสด้วยการได้ยิน

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง จากตัวอย่างในขั้นที่ 1 ในหูมีปลายประสาทเป็นเครื่องรับ เครื่องรับส่งกระแสความรู้สึกลงไปทางประสาทสัมผัส เข้าไปสู่ระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมองเพื่อสั่งการ

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมาย ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่สมองสามารถแปลความหมายหรือตีความ โดยอาศัย ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ และเชาวน์ปัญญา ว่า สิ่งเร้า นั้น คือ อะไร ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและอาจเกิดการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง จากตัวอย่างในขั้นที่ 2 เมื่อการสัมผัสเข้าสู่สมอง บุคคลจะมีการแปลการสัมผัส และมีเจตนาที่จะแปลการสัมผัสนั้น การแปลการสัมผัสจะเกิดขึ้นในสมอง ทำให้เกิดการรับรู้ การที่เกษตรกรได้ยินเสียงก๊าบ ๆ สมองจะแปลเสียงก๊าบ ๆ โดยเปรียบเทียบกับเสียงที่เคยได้ยินว่าเป็นเสียงของอะไร ในขณะที่เปรียบเทียบ จิตต้องมีเจตนาป้อนอยู่ ทำให้เกิดแปลความหมาย และต่อไปก็รับรู้ ว่า เสียงที่ได้ยินนั้นคือ เสียงของเป็ด เพราะบุคคลจะแปลความหมายได้ถ้าบุคคลเคยมีประสบการณ์ในเสียงนั้นมาก่อน และอาจแปลได้ว่า เสียงนั้นเป็นเป็ดตัวผู้หรือตัวเมีย โดยสมองทำการแยกแยะว่า เสียงนั้นเป็นเสียงของเป็ดตัวผู้หรือตัวเมีย เกษตรกรจะเกิดการรับรู้ ถ้าเกษตรกรต้องการรู้ว่า เป็ดเป็นอะไร ทำไมจึงร้องเสียงก๊าบ ๆ ดังมาก ๆ เกษตรกรจึงลุกขึ้นไปดูเป็ดตามตำแหน่งเสียงที่ได้ยินและขานรับ สมองก็สั่งให้กล้ามเนื้อปากทำการเปล่งเสียงขานรับ ตอนนี้ทางจิตวิทยาเรียกว่า ปฏิกริยาหรือการตอบสนอง มีประสาทตื่นตัวโดยสิ่งเร้า จะเกิดมีปฏิกริยา คือ กรตอบสนองต่อสิ่งเร้า

4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ สามารถแบ่งเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ ได้ 3 ปัจจัย คือ สิ่งเร้า ผู้รับรู้ และสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่รับรู้

4.5.1 สิ่งเร้า สิ่งเร้าแต่ละอย่างมีคุณสมบัติไม่เหมือนกัน บางอย่างสามารถกระทบความรู้สึกของผู้รับได้อย่างรวดเร็ว บางอย่างทำให้ผู้รับรู้มองผ่านไปโดยไม่สามารถจดจำได้ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะความดึงดูดของสิ่งเร้าที่ไม่เหมือนกัน โดยทั่วไปสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ที่ทำให้บุคคลรับรู้แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้าที่มีผลต่อการรับรู้ มีดังนี้ ความเข้ม ความเด่น หรือการตัดกัน ขนาด การเคลื่อนไหว ความถี่หรือความบ่อย ความแปลกใหม่และความคุ้นเคย

4.5.2 รับรู้ บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ สถิติปัญญา ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้า ความคุ้นเคยกับสิ่งเร้า ขีดจำกัดทางกายภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย บุคลิกภาพและค่านิยม อารมณ์ ความต้องการ การคาดหวังจากการรับรู้ ความตั้งใจที่จะรับรู้ และความสอดคล้องกับสภาวะภายในของผู้รับรู้ในช่วงนั้น

4.5.3 สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่รับรู้ มีอิทธิพลในการดึงดูดความสนใจ ทำให้บุคคลรับรู้แตกต่างกันประกอบด้วย สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่รับรู้ ดังต่อไปนี้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม และสถานการณ์ที่รับรู้ โดยในบางสถานการณ์อาจทำให้การรับรู้ของบุคคลบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ เช่น ผลกระทบจากการรับรู้ในอดีตด้านใดด้านหนึ่งมาก่อน (halo effect)

การประเมินจากการมีรูปแบบเดียวกัน (stereotyping) ผลกระทบจากการใช้การเปรียบเทียบ (contrast effect) การประเมินว่าผู้อื่นคิดเหมือนตน (projection) การเลือกรับรู้เฉพาะข้อมูลบางอย่าง (selective perception) และการบิดเบือนการรับรู้เพื่อป้องกันความรู้สึกของตนเอง (perceptual defense) เป็นต้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2560 : 12-17 ถึง 12-21) อ้างถึง พรทิพย์ อุดมสิน (2556, น. 10-7)

4.6 ปัจจัยที่มีผลต่อความแม่นยำในการรับรู้เกี่ยวกับสังคมและบุคคล

ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่

4.6.1 ผู้รับรู้ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแม่นยำในการรับรู้ ได้แก่ สถิติปัญญาและความสามารถพิเศษส่วนตัว บุคลิกภาพรวบยอด สภาวะอารมณ์ปัจจุบันหรืออารมณ์ค้าง เพศและอายุของผู้รับรู้นอกจากนี้ ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร (2542, น 123) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าคุณลักษณะของผู้รับรู้ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลนั้นเองอีกด้วย เช่น ความต้องการ เจตคติ ความหิว และประสบการณ์ เป็นต้น

4.6.2 ผู้ถูกรับรู้ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแม่นยำในการรับรู้ ได้แก่ ความเต็มใจของผู้ถูกรับรู้ในการเปิดเผยตนต่อสายตาผู้อื่น อุปนิสัยเด่น ๆ การทราบลักษณะต่าง ๆ ที่เป็น

เอกลักษณ์ประจำกลุ่ม (stereotype accuracy) และบทบาทและตำแหน่งพิเศษทางสังคมที่ผู้ที่ถูกรับรู้ได้รับมอบหมาย

4.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับรู้และผู้ถูกรับรู้ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแม่นยำในการรับรู้ เช่น ความคุ้นเคย การเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน ลักษณะสัมพันธ์ภาพของผู้รับรู้และผู้ถูกรับรู้ เป็นต้น

4.6.4 สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันที่มีผลต่อการรับรู้ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแม่นยำในการรับรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายในตัวบุคคล เช่น เครื่องแต่งกาย รูปร่างหน้าตา การแสดงท่าทาง การแสดงสีหน้า เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวบุคคล เช่น วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เป็นต้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2560 : 12-17 ถึง 12-21) อ่างอิงแสงสุริย์ สำอางค์กุล (2528, น 130-135)

กล่าวโดยสรุป การรับรู้ หมายถึง กระบวนการประมวล ตีความและแปลความหมายของข้อมูล จากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่ การมีสิ่งเร้ามากระทบกับประสาทสัมผัสทั้งห้า และส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อแปลความ ทำให้เกิดการรับรู้ได้เข้าใจ ซึ่งองค์ประกอบการรับรู้ประกอบด้วย 1) สิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอก 2) ประสาทสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และการสัมผัส 3) ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้า และ 4) การแปลความหมายของสิ่งที่สัมผัส โดยมีกระบวนการรับรู้ 3 ขั้นตอน คือ 1) สิ่งเร้ามากระทบประสาทสัมผัสของบุคคล 2) กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง และ 3) สมองแปลความหมาย รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ แบ่งเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ ได้ 3 ปัจจัย คือ สิ่งเร้า ผู้รับรู้และสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่รับรู้

5. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการ

5.1 ความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ประกอบด้วยความหมายลักษณะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วารินทร์ พงษ์ตา (2552) เกริกฤทธิ์ วงศ์ดาว (2552) ได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจแสดงออกมาด้วยการพูด การปฏิบัติ หรือการเขียน การแสดงออกของความคิดเห็นจะเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม การศึกษา ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา และประเมินค่าก่อนที่จะตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ

ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็อง-ปอล ซาทูร์ (2549) ที่ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะที่ได้ประเมินค่าก่อนที่จะตัดสินใจแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ไม่มีผลผูกพันว่าผิดหรือถูก เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งบุคคลจะแสดงออกด้วยคำพูด การเขียน หรือพฤติกรรม โดยความคิดเห็นของบุคคลที่แสดงออกมานั้นย่อมแตกต่างกัน พรศักดิ์ (2548) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ความคิดเห็นกับเจตคติเป็นสิ่งที่คล้ายกันหรือคล้ายตามกัน เพราะความคิดเห็นคือการแสดงออกของเจตคติ ดังนั้นเจตคติจึงใช้วัดความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

สรุปความคิดเห็น คือ เป็นความรู้สึกของแต่ละคนที่จะตัดสินใจโดยอาศัยประสบการณ์ พื้นฐานความรู้ ของแต่ละบุคคล ในการแสดงความคิดเห็นด้วย การพูด การเขียน หรือพฤติกรรม ความคิดเห็นที่ได้แสดงออกมานั้นไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าถูกหรือผิดได้

5.2 ความต้องการ

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ธนวรรษ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2550: 133-134) กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ อับบลาฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ว่าเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มาสโลว์มองความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้นจากระดับต่ำสุด ไปยังระดับสูงสุด เรียงตามลำดับคือความต้องการของร่างกาย ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับหรือความผูกพันหรือความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ทั้งนี้ ความต้องการในลำดับขั้นที่อยู่สูงถัดไปสามารถเกิดขึ้นได้แม้ว่าความต้องการในลำดับขั้นที่ต่ำกว่าจะยังไม่ได้รับการตอบสนองที่สมบูรณ์

ฌ็อง-ปอล ซาทูร์ (2551: 86-87) กล่าวถึงทฤษฎีอี อาร์ จี (ERG Theory) ว่า นักวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale) ที่ชื่อเคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Clayton Alderfer) ได้พัฒนาทฤษฎีความต้องการดำรงอยู่ ความสัมพันธ์ และความก้าวหน้า ที่เรียกรวมกันว่า ทฤษฎีอี อาร์ จี ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ความต้องการดำรงอยู่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการที่จะดำรงชีพ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ 2. ความต้องการความสัมพันธ์ เป็นความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เช่น ความรัก และการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น 3. ความต้องการความก้าวหน้า เป็นความต้องการของบุคคลที่จะก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง

โดยแอลเดอร์เฟอร์เห็นว่า บุคคลสามารถเกิดความต้องการได้มากกว่า 1 กลุ่มในเวลาเดียวกัน และถ้าความต้องการของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง เขาจะให้ความสำคัญกับความต้องการอื่นแทน

วิเชียร วิทยอุดม (2552: 169-171) กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแม็คเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ว่า ได้มีนักจิตวิทยาชื่อ เดวิด ซี. แม็คเคลแลนด์ (David C. McClelland) เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจูงใจซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของการเรียนรู้ของไกล์ซิด ตามทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าโดยปกติแล้ว ความต้องการที่มีอยู่ในตัวคนเราจะมีเพียง 2 ชนิด คือ ความต้องการมีความสุขทางกาย และความต้องการปลอดภัยจากการเจ็บปวด แต่สำหรับความต้องการอื่นๆ นั้น จะเกิดขึ้นภายหลังโดยวิธีการเรียนรู้ และมีความเชื่อว่าการจูงใจของคนมีพื้นฐานมากจากวัฒนธรรมของสังคม โดยเชื่อว่ามาจาก ความต้องการการเรียนรู้อยู่ 3 สิ่ง คือ ความต้องการความสัมฤทธิ์ผล ความต้องการมิตรสัมพันธ์ และ ความต้องการอำนาจ

1) *ความต้องการความสัมฤทธิ์ผล* เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีขึ้น หรือมีประสิทธิผลมากกว่าที่เคยทำมาก่อน หรือให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงปรารถนา พยายามที่จะเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ หรือแก้ปัญหาจัดการกับงานที่ซับซ้อนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2) *ความต้องการมิตรสัมพันธ์* เป็นความปรารถนาที่จะให้ตนเป็นที่รักและยอมรับของผู้อื่น ความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีและเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม มีปฏิสัมพันธ์ทำงาน ร่วมกับกลุ่มและมีความกลมเกลียวกันมากกว่าการแข่งขัน ก็จะได้รับช่วยเหลือและตอบสนอง ความต้องการของตนได้

3) *ความต้องการอำนาจ* คือ ความปรารถนาที่จะได้มาและรักษาการควบคุมบุคคลอื่น เอาไว้ หรือความต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ เมื่อได้มาซึ่งอำนาจจะเกิดความภูมิใจที่กระทำได้เหนือกว่าบุคคลอื่น ลักษณะของคนที่มีความต้องการด้านอำนาจนี้ มักจะเป็นคนที่นิยมและเชื่อในระบบอำนาจที่มีอยู่ในองค์กร เชื่อในคุณค่าของงานที่ทำ เชื่อในความเป็นธรรมที่ไม่มีมีการลำเอียงใดๆ และพร้อมที่จะสละผลประโยชน์ส่วนตนให้กับองค์กร

Sander (1966) ได้แบ่งความต้องการของเกษตรกรออกเป็น 3 ประการ คือ 1) ความต้องการทางสังคมซึ่งให้เห็นลักษณะค่านิยม ทักษะคิด ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การเข้าร่วมอยู่ในสังคม ประเพณี และความเชื่อ 2) ความต้องการทางเศรษฐกิจ ซึ่งให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงใน ท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรทั้งหมดในการเข้าถึงเกษตรกร

นอกจากนี้ยังเป็น ประโยชน์ต่อท้องถิ่น ประเทศและทั่วโลก ทาเศรษฐ สามารถนำมาพิจารณา หมท อง รายได้ ที่ดิน การใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี สามารถชี้แจงปัญหาของเกษตรกร เช่นเดียวกันโดยเฉพาะในเรื่องประกอบอาชีพเกษตรกร จาก ความต้องการของเกษตรกรทั้ง 3 ด้าน พบว่า ความต้องการของเกษตรกรใน ด้านต่าง ๆ สามารถ ชี้ให้เห็นถึงลักษณะค่านิยม ทศนาติ ที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถชี้ให้เห็นถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยตรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ ความต้องการของเกษตรกรเป็นไปในทางด้าน ไหน มีความ ต้องการมากน้อยแค่ไหนหรือไม่มีความต้องการเลย สามารถชี้ให้เห็นถึงลักษณะหรือ ปัญหาที่ เกิดขึ้นได้ เพิ่มที่จะนำมูลจากความต้องการของเกษตรกรมาวางแผนในการนำลอบ ข่าวสารทาง การเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร และปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการที่ได้รวบรวมมานั้น สรุปได้ว่า ความต้องการของ มนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้นจากระดับต่ำไปยังระดับอื่นที่สูงขึ้น ไป มีทั้งความต้องการการดำรงอยู่ ความต้องการความสัมพันธ์ความต้องการอำนาจ ความต้องการความก้าวหน้า และความต้องการ ความสัมพันธ์ผล ซึ่งความต้องการความก้าวหน้าและความต้องการความสัมพันธ์นี้ เป็นความ ต้องการของบุคคลที่จะก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่ง สิ่งใดให้ดีขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือแก้ปัญหาจัดการกับงานที่ซ้ำซ้อนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งสามารถ ทราบถึงความต้องการสารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อที่จะสามารถ นำไปพัฒนาการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

6. บริบทพื้นที่ของตำบลจิว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570) เทศบาลตำบลจิว ได้ให้ข้อมูลบริบทพื้นที่ ตำบลจิว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ ประชากร และการปกครอง ดังนี้ (แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570) ข้อมูล ณ 1 สิงหาคม 2565)

6.1 ด้านกายภาพ

6.1.1 ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลจิว ได้ จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2539 และได้รับการยกฐานะเป็น เทศบาลตำบล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2552

ตำบลงิ้ว อำเภอเทิง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงราย ห่างจากจังหวัดเชียงราย 65 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอเทิง ประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่การปกครองประมาณ 60,312 ไร่ หรือ 96.5 ตร.กม. มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่นๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต. ไม้ยา อ.พญาเม็งราย
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.ปล้อง และ ต.หนองแรด อ.เทิง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.เวียง และ ต.สันทรายงาม อ.เทิง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.คอยลาน อ.เมือง และ ต.คอนศิลา อ.เวียงชัย

6.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบลุ่มและมีเทือกเขาเป็นบางส่วน ซึ่งเหมาะกับการทำอาชีพทางการเกษตรมีพื้นที่ป่าไม้ค่อนข้างสมบูรณ์ การใช้ประโยชน์พื้นที่ มีดังนี้

- พื้นที่การเกษตรกรรม จำนวน 70,800 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 73.37
- พื้นที่พาณิชยกรรม จำนวน 14,160 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 14.67
- พื้นที่ที่อยู่อาศัย จำนวน 11,400 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 11.81
- พื้นที่ส่วนราชการ จำนวน 140 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 0.15

6.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

- ฤดูร้อน ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ –กลางเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 27.1 องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือ เดือนสิงหาคม
- ฤดูหนาว อยู่ในช่วงกลางเดือนตุลาคม – กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 13.0 องศาเซลเซียส

6.1.4 ลักษณะของดิน

มีลักษณะดินสามารถจำแนกด้วยการสังเกตจากสภาพภูมิประเทศ มี 2 กลุ่มได้แก่

1) ดินในพื้นที่ราบ เป็นดินที่เกิดบนลานตะพักลำนน้ำระดับต่างๆ ประกอบด้วยดินหลายชนิด เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงดีหรือปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนจนถึงดินเหนียว มีการระบายน้ำได้ดีพอประมาณ ปกติใช้ในการทำนา ทำสวนต่างๆ

2) ดินบริเวณภูเขาและที่สูงชัน เป็นดินที่เกิดจากภูเขาและที่ลาดชัน มีทั้งดินลึกและดินตื้น บางแห่งก้อนกรวดและก้อนหินปะปนในเนื้อดิน หรือกระจัดกระจายไปตามผิวดิน โดยทั่วไปมักมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ข้อจำกัดในการใช้ดิน คือ ความลาดชัน

6.1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง แม่น้ำ 1 สายคลอง 2 แห่ง หนองน้ำ 20 แห่ง

6.1.6 ลักษณะของไม้และป่าไม้ ลักษณะของป่าไม้เป็นป่าเต็ง รัง/ป่าไผ่ ตามแนวเขตสันเขาเล็กๆ และป่าชุมชน

6.2 ด้านการเมือง/การปกครอง

6.2.1 เขตการปกครอง การปกครองของตำบลจิว แบ่งการปกครองออกเป็น 25 หมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านอยู่ในเขตเทศบาลตำบล

6.2.2 ประชากร ตำบลจิวมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 4,837 ครัวเรือน ประชากร 11,774 คนแยกเป็นดังนี้ ชาย 5,792 คน หญิง 5,982 คน

6.3 ระบบบริการพื้นฐานและการสื่อสาร

6.3.1 การคมนาคมขนส่ง

- ถนนสายหลักที่ติดต่อกับอำเภอลาดยางแล้วทั้งหมด
- ถนนเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง จำนวน 24 สาย
- ถนนเข้าหมู่บ้านเป็นคอนกรีต จำนวน 1 สาย
- ถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตแล้ว จำนวน 90%

6.3.2 การไฟฟ้า

ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าเข้าถึง 98 %

6.3.3 การประปา

- ใช้ระบบประปาภูเขา ได้แก่ หมู่ที่ 4, 8, 10, 14, 18
- ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ทุกหมู่บ้าน
- ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน/ใช้ระบบประปาภูเขา ได้แก่ หมู่ที่ 4, 18, 14
- ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน/ใช้ระบบประปาส่วนภูมิภาค ได้แก่ หมู่ที่ 1,2,22

6.3.4 โทรศัพท์

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้บริการโทรศัพท์แบบเคลื่อนที่

6.4 ระบบเศรษฐกิจ

6.4.1 การเกษตร ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ พร้อมแปรรูปทางการเกษตร

6.4.2 การปลูสัตว์

ได้แก่ การเลี้ยงสุกร และไก่พันธุ์ไข่/เนื้อ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนัญชย์ คำขำ (2544) ได้ศึกษา ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของเกษตรกรในสมาคมสวนส้มร่วมพัฒนา พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจัยภูมิหลัง เศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน 1) ด้านสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า (1) ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน และรายได้ทั้งหมดของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความต้องการอ่านข่าวสารทางการเกษตรจาก หนังสือพิมพ์ของเกษตรกร (2) อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม และความถี่ในการได้รับข่าวสารการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการอ่านข่าวสารทางการเกษตรจากหนังสือพิมพ์ของเกษตรกร 2) ด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง พบว่า (1)ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการการรับฟังข่าวสารเกษตรจากวิทยุกระจายเสียง ของเกษตรกร (2) อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครอง รายได้ทั้งหมดของครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ตำแหน่งทางสังคม และความถี่ ในการได้รับข่าวสารการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการการรับฟังข่าวสารเกษตรจาก วิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร 3) ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า (1) อายุ ระดับการศึกษา จำนวน สมาชิกในครอบครัว ขนาดการถือครองที่ดิน รายได้ทั้งหมดของครอบครัว และความถี่ในการได้รับ ข่าวสารการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความ ต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ของ เกษตร (2) ลักษณะการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร และตำแหน่งทางสังคมไม่มี ความสัมพันธ์กับความ ต้องการรับชมข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ของเกษตรกร 4) ด้านระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (1) อายุ ระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครอบครัว การเป็นสมาชิกสถาบัน เกษตร และความถี่ในการได้รับ ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความ ต้องการข้อมูลข่าวสารจากระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (2) จำนวนสมาชิกในครอบครัว การถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน และตำแหน่งทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการข้อมูลข่าวสารจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์

พีระชัย พิศชวนชม (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับสื่อภาคการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า เกษตรกรได้รับสื่อจากภาครัฐเฉลี่ย 1.53 ครั้งต่อปี ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่ได้รับสื่อจากภาคเอกชนเฉลี่ย 2.38 ครั้งต่อปี ขณะเดียวกันสื่อที่เกษตรกร ได้รับมากที่สุดคือ สื่อวิทยุ ซึ่งได้รับเฉลี่ยถึง 18.8 / ครั้ง ซึ่งใกล้เคียงกับสื่อโทรทัศน์เฉลี่ย 16.65 ครั้งแต่เมื่อพิจารณาถึงระดับความรวดเร็วมากที่สุด พบว่าสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุเป็นสื่อ ที่มีความรวดเร็วมากที่สุด ตามลำดับ และระดับของความเข้าใจง่ายถึงเนื้อหาสาระแล้วนั้น พบว่า สื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความเข้าใจง่าย

กว่าสื่อชนิดอื่นๆ ส่วนระดับของการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์ของสื่อพบว่า สื่อการอบรมเป็นสื่อที่เกษตรกรนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์มากกว่าสื่อชนิดอื่น 1 ส่วนสื่อที่เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสมและต้องการในงานส่งเสริม คือสื่อวิทยากรสื่อการอบรมและสื่อเอกสารแนะนำ เป็นอันดับที่ 1 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่เกษตรกรเห็นว่าทางราชการควรจัดทำเผยแพร่หรืออาจจำหน่าย คือสื่อเอกสารแนะนำสื่อแผ่นพับ และสื่อในกลุ่มจุลสารวารสารนิตยสาร เป็นอันดับที่ 1 2 และ 3 ตามลำดับ

มานัส จันตรา (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สื่อที่เหมาะสมในการส่งเสริมการผลิตตามความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเกือบสองในสาม เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49 ปี เกือบสองในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับ เกือบทั้งหมดมีสถานภาพสมรส และเป็นเจ้าของกิจการการผลิตปาล์ม น้ำมันอุตสาหกรรม โดยมีรายได้เกือบทั้งหมดมาจากการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรมเฉลี่ย 25,451.01 บาทต่อเดือน นอกเหนือจากการผลิตปาล์มน้ำมันแล้ว ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังได้ประกอบอาชีพจากการเกษตรอื่น คือ ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ และบางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และรับราชการด้วยเช่นกัน โดยมีรายได้เฉลี่ย 15,666.67 บาทต่อเดือน ผู้ให้ข้อมูลมี ประสบการณ์ในการทำสวนปาล์มน้ำมันเฉลี่ยประมาณ 9 ปี ครั้งหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลใช้แรงงานจาก คริวเรือนในการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเฉลี่ยประมาณ 2 คน เกือบทั้งหมดมีแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นของตนเอง โดยมีขนาดแปลงปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 24.35 ไร่ มากกว่าสี่ในห้าของผู้ให้ข้อมูลมี ความคิดเห็นว่า รูปแบบของสื่อที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม มากที่สุด คือ สื่อมวลชน และประมาณสองในสามมีความต้องการรับรู้ข่าวสารมากที่สุดจากการ เยี่ยมเยียนเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม และรองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรมที่มีต่อความเหมาะสมของชนิดของสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม พบว่า มีความเห็นด้วยระดับปานกลาง ต่อความเหมาะสมของสื่อชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม และการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ และโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมการผลิตปาล์ม น้ำมันอุตสาหกรรมมากที่สุด ด้านปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข่าวสารและการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า ประสบปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข่าวสารและการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯกับเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลในระดับน้อย แต่ประสบปัญหาและอุปสรรคมากเกี่ยวกับการขาดการเอาใจใส่และให้ความสำคัญจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม

ลัดดา แพรภักทรพิสุทธิ์ (2552) ศึกษาเรื่องความต้องการสารสนเทศ และรูปแบบการบริการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เกษตรกรที่ทำอาชีพเพาะปลูก ต้องการสารสนเทศ 3 อันดับแรก คือ การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ร้อยละ 75.53 ปุ๋ยหมัก ร้อยละ 68.44 และการปรับปรุงพันธุ์ ร้อยละ 64.89 ส่วนรูปแบบการบริการสารสนเทศ การเกษตรที่ เกษตรกรต้องการมาก 3 อันดับแรก คือ บันทึกรายการการเกษตรทางโทรศัพท์ สรุปงานวิจัยโดยใช้ภาษาง่ายๆ เป็นจุดสารและ สรุปบทความจากวารสารโดยใช้ภาษาง่ายๆ เป็นจุดสาร ส่วนความต้องการช่องทางการบริการสารสนเทศ 3 อันดับแรก คือ ร้อยละ 58.85 ต้องการให้ส่งสารสนเทศผ่านเกษตรตำบล และหอกระจายข่าว ร้อยละ 57.81 ผ่านผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 5.25 ผ่านศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

จักรพงษ์ มานะดี และนิวัฒน์ มาสุวรรณ (2555) ได้ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ในตำบลหนองหมื่นถ่าน อำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีความต้องการบริการส่งเสริมความรู้ในการปลูกข้าวนาปรังในระดับมากในหลายประเด็น ได้แก่ 1) การคัดเลือกพันธุ์ข้าว 2) การเตรียมพื้นที่ปลูกข้าว 3) การปลูกข้าว 4) การจัดการดิน และ 5) การไถกลบตอซังเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรังต้องการรูปแบบวิธีการให้ความรู้ในระดับมากหลายวิธี ได้แก่ 1) ไปเยี่ยมให้คำแนะนำในพื้นที่ 2) ถ่ายทอดทางการเกษตรในชุมชน 3) การฝึกอบรม 4) การจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ และ 5) การจัดหน่วยเคลื่อนที่ออกให้คำแนะนำในพื้นที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรังต้องการการฝึกอบรมแบบแยกเนื้อหาการอบรมออกเป็นครั้ง ๆ ไปต้องการวิธีการฝึกอบรมแบบทั้งบรรยายและฝึกปฏิบัติจริงเกษตรกรต้องการได้รับการสนับสนุนและบริการในระดับมาก ได้แก่ 1) การประสานงานแหล่งเงินทุน 2) การตลาด 3) การวางแผนการผลิตและการตลาด 4) การประกันราคาผลผลิต 5) การให้คำแนะนำแก่เกษตรกร 6) การติดตามให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ 7) การสนับสนุนให้มีแหล่งบริการวัสดุอุปกรณ์

ดวงแก้ว เงินพุลทรัพย์ (2556) ได้ศึกษา การใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้และชอบใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการ ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ด้านแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้และพึงพอใจในการใช้สารสนเทศ โดยการสอบถามจากเพื่อนร่วมอาชีพ โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านแหล่งสารสนเทศประเภทสถานที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่ศูนย์ส่งเสริม การเกษตร และมีความพึงพอใจในการใช้ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า เกษตรกรพึงพอใจการใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตในระดับระดับมาก ด้านรูปแบบสารสนเทศพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศ

โดยการอ่านจากหนังสือ โดยพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า พึงพอใจในการใช้เอกสาร เผยแพร่ เช่น จุลสาร แผ่นพับ โดยพึงพอใจในระดับมาก ด้านการใช้ประโยชน์เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อช่วยเพิ่มพูนรายได้ และเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศคือ ไม่มีเวลาในการใช้สารสนเทศ ข้อเสนอแนะในการจัดบริการสารสนเทศพบว่า สารสนเทศที่เกษตรกรต้องการเพิ่มเติมคือการใช้ปุ๋ยและราคาปุ๋ย โดยต้องการให้มีบริการ สารสนเทศ ณ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และต้องการให้จัดทำเป็นแผ่นพับหรือใบปลิว

จิตราพรรณ ทันท่วง (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อต่อการรับรู้และความต้องการข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จากการศึกษาการรับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรจากสื่อของเกษตรกรพบว่า การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรจากสื่อมวลชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือสื่อบุคคล และสื่อแบบกลุ่ม ความต้องการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรจากสื่อส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือสื่อแบบมวลชน และสื่อแบบกลุ่ม จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านสื่อส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอายุ สถานภาพ พื้นที่รวม รายได้รวม และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร ด้านสื่อแบบกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอายุ สถานภาพ รายได้รวม และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และด้านสื่อแบบมวลชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว พื้นที่รวม รายได้รวม การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันทางการเกษตร และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร

กำพล ดวงพรประเสริฐ และคณะ (2558) ได้ศึกษามีการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ความพึงพอใจ และความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าวของนักเรียนตรงเรียนที่พระราชวิทยาลัย อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 2) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว 4) การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสาร 5) การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว 6) ความพึงพอใจที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้าวมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าว

เสาวนีย์ เล็กบางพง (2560) ได้ศึกษา ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของ เกษตรกร ตำบลบางเหียง อำเภอกวนเจียง จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายมากกว่าเพศ หญิง อายุเฉลี่ย 52.26 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 20.33 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คน ใช้แรงงาน ครัวเรือนในการปลูกผักเฉลี่ย 2.08 คนต่อ ครัวเรือน มีพื้นที่ในการปลูกผักเฉลี่ย 1.43 ไร่ต่อครัวเรือน จำนวนชนิดของผักที่ปลูกเฉลี่ย 2.65 ชนิด ผักที่นิยมปลูก ได้แก่ พริก ต้นหอม และผักกวางตุ้ง ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออม ทรัพย์ ในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรมีรายได้รวมของครัวเรือน เฉลี่ย 95,429,70 บาท ซึ่งเป็นรายได้ จากการปลูกผักเฉลี่ย 84,485.45 บาท เกษตรกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่าน เพื่อนบ้าน โทรทัศน์ และผู้นำชุมชน ตามลำดับ มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร ทางการเกษตร 2-3 ครั้ง/ สัปดาห์ ด้านการใช้ประโยชน์ข่าวสารทางการเกษตรโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 1.52) เป็นการใช้ประโยชน์ข่าวสารในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทาง การเกษตรมากกว่าด้านอื่น เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับการทำเกษตร ทางเลือกผ่านสื่อบุคคล และสื่อมวลชนมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความต้องการ สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่าน สื่อบุคคล การ เปิดรับข่าวสารทางการเกษตรผ่านสื่อมวลชน และ การใช้ประโยชน์ข่าวสารทาง การเกษตรของ เกษตรกร ซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของ เกษตรกร ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารทางการเกษตรไปสู่เกษตรกรควร เลือกช่องทาง ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและตรงกับความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้ยังควร มีการ พัฒนาศักยภาพของสื่อบุคคลและเพิ่มประสิทธิภาพของข่าวสารผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น เพื่อให้ เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและพัฒนาอาชีพของเกษตรกรได้

รุ่งลาวัลย์ รัญจวรรณะ (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเกษตรของ เกษตรกรใน โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย อายุเฉลี่ย 59.13 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.64 คน มีอาชีพการเกษตรหลักด้านการปลูกพืชทั้งหมด มีอาชีพอื่นนอก ภาครเกษตรเป็นอาชีพรับจ้าง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของครัวเรือน มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.85 ไร่ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่เช่า มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 2.77 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยในปี พ.ศ. 2561 อยู่ที่ 77,602.80 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีส่วนในการดำเนินงานด้านการเกษตรร้อยละ 80 - 100 ส่วนใหญ่มีสื่อในความครอบครองคือ โทรทัศน์ และสื่อที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือใน งานส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกร 1 - 3 ลำดับ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อการอบรม และ สื่อวิทยุ ตามลำดับ ผลการศึกษาด้านพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อทางการเกษตร พบว่า ด้านความถี่

ในการเปิดรับสื่อทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.89) และด้านระยะเวลาในการเปิดรับสื่อทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.08) ส่วนช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อ พบว่า เกษตรกรรับข่าวสารการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุดในช่วงเวลา 06.00 - 2.00 น. รับข่าวสารการเกษตรจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดในช่วงเวลา 16.01 - 20.00 น. และรับข่าวสารการเกษตรจากสื่อกิจกรรมมากที่สุดในช่วงเวลา 06.00 - 12.00 น.

จากการค้นคว้าเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรมีความ ต้องการด้านความรู้ และเทคโนโลยีการผลิต ด้านการตลาด ด้านรูปแบบวิธีการส่งเสริม ด้านการ รวมกลุ่มและด้านการ สนับสนุนปัจจัยการผลิต ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรใน ตำบลวัง อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมประกอบอาชีพ ทางด้านการเกษตร ของเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป ซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารและผลการศึกษาที่ เกี่ยวข้อง สามารถจำแนก ประเด็นที่ต้องการศึกษาได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของ เกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิก กลุ่ม/องค์กร อาชีพหลักของครอบครัว อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร กรรมสิทธิ์ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ของครัวเรือน รายจ่ายในภาคการเกษตร 2) การรับรู้และการใช้ ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศ ทางทางการเกษตรของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ ทางทางการเกษตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอกิ่งจังหวัดเชียงราย การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลจี้ อำเภอกิ่งจังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 3,095 ครัวเรือน (ระบบฐานข้อมูลเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คำนวณหาขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่มีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.08 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = แทนขนาดประชากรมีค่าเท่ากับ 320 ราย

e = ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นแทนค่าในสูตร

$$n = \frac{3,095}{1 + 3,095 (0.08)^2}$$

$$n = 149$$

แต่เนื่องด้วยจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรแต่ละหมู่บ้านในตำบลจี้ อำเภอกิ่งจังหวัดเชียงราย มีจำนวนไม่เท่ากัน จึงต้องหาสัดส่วนในการสุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตร Nagtalon (1983)

$$\text{ดังนั้น } n_1 = \frac{nN_i}{N}$$

n_1 = แทนจำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ศึกษา

n = แทนจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 178 ราย

N_i = แทนจำนวนประชากรในแต่ละตำบลที่ศึกษา

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด 320 ราย

จากการแทนค่าได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ชื่อตำบล	ประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านป่าดัว	143	7
หมู่ที่ 2 บ้านสว่าง	131	6
หมู่ที่ 3 บ้านสักใต้	119	6
หมู่ที่ 4 บ้านขอนแก่น	133	6
หมู่ที่ 5 บ้านสักสันเชียงใหม่	99	5
หมู่ที่ 6 บ้านป่าไผ่	202	10
หมู่ที่ 7 บ้านจิวเก่า	113	5
หมู่ที่ 8 บ้านคุ้มเหนือ	158	8
หมู่ที่ 9 บ้านคุ้มใต้	123	6
หมู่ที่ 10 บ้านโนนสมบูรณ์	117	6
หมู่ที่ 11 บ้านสักเหนือ	137	7
หมู่ที่ 12 บ้านจิวใหม่	167	8
หมู่ที่ 13 บ้านจิวพัฒนา	134	6
หมู่ที่ 14 บ้านทุ่งลานนา	115	6
หมู่ที่ 15 บ้านสักสันติราษฎร์	172	8
หมู่ที่ 16 บ้านห้วยคุ้มสันติภาพ	116	6
หมู่ที่ 17 บ้านใหม่สันติสุข	141	7
หมู่ที่ 18 บ้านคุ้มเชียงทอง	121	6
หมู่ที่ 19 บ้านม่อนพญาอินทร์	95	5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อตำบล	ประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่ม (คน)
หมู่ที่ 20 บ้านสักสันเจริญ	82	4
หมู่ที่ 21 บ้านสักกลางพัฒนา	129	6
หมู่ที่ 22 บ้านศรีสว่าง	97	4
หมู่ที่ 23 บ้านจิวบุญเรือง	92	4
หมู่ที่ 24 บ้านคุ้มรวงทอง	91	4
หมู่ที่ 25 บ้านใหม่สวนดอก	68	3
รวม	3,095	149

1.3 การสุ่มตัวอย่าง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มพื้นที่ (cluster sampling) แต่
ละกลุ่มสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 องค์ประกอบของเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทั้งแบบคำถามปลายปิดและ
ปลายเปิด สร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุง
เพื่อให้เหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย
คำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา
การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร อาชีพหลักของครอบครัว อาชีพรอง
ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร กรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ของครอบครัวปี
2564 รายจ่ายในภาคการเกษตรของครัวเรือน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกอ้อยของเกษตรกร

2.1.2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1) การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร โดยมีการกำหนดคำถาม
ในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) จำนวน 3 ระดับ และกำหนดคะแนนดังนี้

ระดับการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร

0 คะแนน = ไม่เคยมีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

1 คะแนน = การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรนานๆ ครั้ง

2 คะแนน = การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรประจำ/บ่อย ๆ

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของการรับรู้เฉลี่ยและจะพิจารณาจากคะแนน

ของคำตอบจาก

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{2 - 0}{3} = 0.67 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 1.34 - 2.00 หมายถึง รับรู้ประจำ/บ่อย

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 0.68 - 1.33 หมายถึง รับรู้นานๆ ครั้ง

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 0.00 - 0.67 หมายถึง ไม่เคยมีการรับรู้

2) การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร โดยมีการ

กำหนดคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ และกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตร

1 คะแนน = การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรน้อยที่สุด

2 คะแนน = การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรน้อย

3 คะแนน = การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรปานกลาง

4 คะแนน = การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรมาก

5 คะแนน = การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของการรับรู้เฉลี่ยและจะพิจารณาจากคะแนน

ของคำตอบจาก

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ประโยชน์ แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยของการใช้ประโยชน์ 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

2.1.3 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร โดยสอบถามความคิดเห็นในลักษณะการเห็นด้วย และมีการกำหนดคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ และกำหนดคะแนนดังนี้

ระดับของความคิดเห็น(เห็นด้วย)

1 คะแนน = เห็นด้วยน้อยที่สุด

2 คะแนน = เห็นด้วยน้อย

3 คะแนน = เห็นด้วยปานกลาง

4 คะแนน = เห็นด้วยมาก

5 คะแนน = เห็นด้วยมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของระดับของความคิดเห็นและจะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบจาก

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับของความคิดเห็น แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

2) ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ โดยมีการกำหนดคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ และกำหนดคะแนนดังนี้

ระดับของความต้องการ

1 คะแนน = ต้องการน้อยที่สุด

2 คะแนน = ต้องการน้อย

3 คะแนน = ต้องการปานกลาง

4 คะแนน = ต้องการมาก

5 คะแนน = ต้องการมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของความ需求和จะพิจารณาจากคะแนน

ของคำตอบจาก

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับของความ需求和แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของระดับความ需求和 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับความ需求和 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยของระดับความ需求和 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยของระดับความ需求和 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยของระดับความ需求和 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

2.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทาง

การเกษตร

1) ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร โดยมีการกำหนดคำถามในลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) จำนวน 5 ระดับ และกำหนดคะแนนดังนี้

ระดับของปัญหา

1 คะแนน = ปัญหาน้อยที่สุด

2 คะแนน = ปัญหาเล็กน้อย

3 คะแนน = ปัญหาปานกลาง

4 คะแนน = ปัญหามาก

5 คะแนน = ปัญหามากที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแบ่งระดับของปัญหาและจะพิจารณาจากคะแนนของ
คำตอบจาก

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

โดยจัดช่วงค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหาแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้
ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตร

2.2 การตรวจสอบและทดสอบเครื่องมือการวิจัย

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย ส่งแบบสอบถามไปให้
อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมพิจารณาแก้ไข หลังจากนั้นได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน
3 ราย ที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัยอีกครั้งหนึ่ง

2.2.2 การทดสอบเครื่องมือการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ
(pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย แล้วนำไป
ทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient of
alpha หรือ Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการทดสอบมีดังนี้

- 1) การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา เท่ากับ 0.96
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.83
- 3) ความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา เท่ากับ 0.81
- 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทาง
การเกษตร ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.93

สรุปภาพรวมของแบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่า เท่ากับ 0.88 สำหรับค่าความเชื่อถือได้ที่เหมาะสมนั้น ควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ ที่สูงกว่าค่าที่เหมาะสมจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำขึ้น โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ประสานงานกับผู้นำชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน โดยขอความร่วมมือสอบถามข้อมูลเบื้องต้น และประสานงานกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเพื่อนัดหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามช่วงเวลาที่ได้นัดหมายในแต่ละกลุ่ม ระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจัว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย” ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

การศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

1.1.1 เพศ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 63.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 36.2 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 46.3 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.8 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และ 61-70 ร้อยละ 4.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 54.95 ปี

1.1.3 สถานภาพ ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 94.0 สถานภาพสมรส รองลงมา ร้อยละ 5.4 สถานภาพสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้าง และร้อยละ 0.7 สถานภาพโสด ตามลำดับ

1.1.4 ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 60.4 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 14.8 จบการศึกษาในการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 12.8 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 149		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	95	63.8
หญิง	54	36.2
2. อายุ (ปี)		
31-40	6	4.0
41-50	37	24.8
51-60	69	46.3
61-70	37	24.8
ค่าต่ำสุด = 32 ปี ค่าสูงสุด = 70 ปี ค่าเฉลี่ย = 54.95 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.74 ปี		
3. สถานภาพ		
โสด	1	0.7
สมรส	140	94.0
หม้ายหรือหย่าร้าง	8	5.3
4. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	2	1.3
ประถมศึกษา	90	60.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	22	14.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	19	12.8
อนุปริญญา/ปวส.	10	6.7
ปริญญาตรี	4	2.7
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.3

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ของเกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

1.2.1 การดำรงตำแหน่งทางสังคม ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 77.9 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 22.1 ดำรงตำแหน่งทางสังคม ดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 13.4 ดำรงตำแหน่งกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน /ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 4.7 ดำรงตำแหน่งอสม. ร้อยละ 3.4 ดำรงตำแหน่งปศุสัตว์อาสา ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

1.2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 99.3 เป็นสมาชิกกลุ่ม และร้อยละ 0.7 ไม่มีเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 97.3 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 45.6 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุน/ออมทรัพย์สหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 15.4 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

n=149		
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การดำรงตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งฯ	116	77.9
มีตำแหน่งฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	33	22.1
สมาชิกสภาเทศบาล	2	1.3
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	20	13.4
หมอดินอาสา	1	0.7
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	7	4.7
ปศุสัตว์อาสา	3	2.0
อาสาสมัครหมู่บ้าน	5	3.4
2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร	1	0.7
เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	148	99.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=149		
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	68	45.6
ทกส.	145	97.3
วิสาหกิจชุมชน	23	15.4

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ อาชีพหลักของครอบครัว อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรรวมทั้งหมด กรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรพื้นที่ของตนเอง รายได้ของครอบครัว ของเกษตรกรในตำบลจัว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.3 ดังนี้

1.3.1 อาชีพหลักของครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 65.10 มีอาชีพหลักทำนา รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 26.8 มีอาชีพทำสวน และร้อยละ 3.4 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ตามลำดับ

1.3.2 อาชีพรอง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 93.3 มีอาชีพรอง แลเกษตรกรร้อยละ 6.70 ไม่มีอาชีพรอง ดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 34.2 มีอาชีพทำสวน รองลงมาร้อยละ 30.9 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และร้อยละ 27.50 มีอาชีพทำนา ตามลำดับ

1.3.3 ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรรวมทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 41.0 มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 39.6 มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 12.8 มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 90 ไร่ มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 16.19 ไร่ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.56

1) พื้นที่ของตนเอง เกษตรกรร้อยละ 43.6 มีการถือครองพื้นที่ของตนเองอยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 41.0 มีการถือครองพื้นที่ของตนเองอยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ และตนเอง เกษตรกรร้อยละ 10.0 มีการถือครองพื้นที่ของตนเองอยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง ต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 70 ไร่ มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 14.39 ไร่ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.64

2) **พื้นที่เช่า** ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 89.3 มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 4.7 มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ระหว่าง 16-20 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 3.4 มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรต่ำสุด 3 ไร่ สูงสุด 29 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 15.44 ไร่ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.63

3) **ที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรี** ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 98.7 มีที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 1.3 มีที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรีอยู่ระหว่าง 3-5 ไร่ โดยเกษตรกรมีที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรีต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 5 ไร่ มีที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรีเฉลี่ย 3 ไร่ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80

1.3.4 กรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรพื้นที่ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรในตำบลจัว มีกรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรพื้นที่ของตนเองที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ และมีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรร้อยละ 32.9 ถือครองพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรร้อยละ 94.60% ถือครองพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรร้อยละ 87.9 ถือครองเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 4.7 ถือครองเอกสารสิทธิ์ประเภทนส.3 และเกษตรกรร้อยละ 3.4 ถือครองเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. ตามลำดับ

1.3.5 รายได้ของครอบครัว การศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1) **รายได้ในภาคการเกษตร** ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 30.0 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 10,001 - 50,000 บาท รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 15.4 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 150,001 - 200,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 14.1 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรต่ำสุด 5,000 บาท มีรายได้สูงสุด 550,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 138,871.10 บาท และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 122,208.80

2) **รายได้นอกภาคการเกษตร** ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 34.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 10,001 - 50,000 บาท รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 31.5 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และเกษตรกรร้อยละ 15.4 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีรายได้รวมทั้งหมดต่ำสุด 5,000 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรสูงสุด 550,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 69,763.09 บาท และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 109,863.70 บาท

3) รายได้รวมทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 42.3 มีรายได้รวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 10,000 - 100,000 บาท รองลงมาคือเกษตรกรร้อยละ 20.1 มีรายได้รวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 200,001 - 300,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 13.4 มีรายได้รวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 100,001 - 200,000 ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีรายได้รวมทั้งหมดต่ำสุด 15,000 บาท มีรายได้สูงสุด 750,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 210,278.50 บาท และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 180,121.80

ตารางที่ 4.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 149		
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อาชีพหลักของครอบครัว		
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	5	3.4
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	2	1.3
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3	2.0
ทำนา	97	65.1
ทำสวน	40	26.8
ทำประมง	2	1.3
2. อาชีพรอง		
ไม่มี	10	6.7
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ แต่ต้องไม่ซ้ำกับอาชีพหลัก)	139	93.3
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	23	15.4
รับจ้างทั่วไป	46	30.9
ทำนา	41	27.5
ทำสวน	51	34.2
ทำการประมง	1	0.7
3. ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรรวมทั้งหมด (ไร่)		
1-10	59	39.6
11-20	61	41.0
21-30	19	12.8
31-40	5	3.3
มากกว่า 40	5	3.3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 149			
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าสูงสุด = 90	ค่าเฉลี่ย = 16.19	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 12.56
3.1 พื้นที่ของตนเอง (ไร่)			
1-10		65	43.6
11-20		63	42.4
21-30		15	10.0
มากกว่า 30		6	4.0
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าสูงสุด = 70	ค่าเฉลี่ย = 14.39	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.64
3.2 พื้นที่เช่า (ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5		133	89.3
6 - 10		5	3.4
11 - 15		2	1.3
16 - 20		7	4.7
มากกว่า 20		2	1.0
ค่าต่ำสุด = 3	ค่าสูงสุด = 29	ค่าเฉลี่ย = 15.44	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.63
3.3 ที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรี (ไร่)			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2		147	98.7
3 - 5		2	1.3
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าสูงสุด = 5	ค่าเฉลี่ย = 3	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.80
4. กรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรพื้นที่ของตนเอง			
ไม่มีเอกสารสิทธิ์		49	32.9
มีเอกสารสิทธิ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		141	94.6
โฉนด		131	87.9
ส.ป.ก.		5	3.4
นส.3		7	4.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 149		
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้ของครอบครัว ปี 2564		
5.1 รายได้ในภาคการเกษตร (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	6	4.0
10,001 - 50,000	45	30.0
50,001 - 100,000	21	14.1
100,001 - 150,000	20	13.4
150,001 - 200,000	23	15.4
200,001 - 250,000	14	9.4
มากกว่า 250,000	20	13.4
ค่าต่ำสุด = 5,000 ค่าสูงสุด = 550,000 ค่าเฉลี่ย = 138,871.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 122,208.80		
5.2 รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	47	31.5
10,001 - 50,000	51	34.2
50,001 - 100,000	23	15.4
100,001 - 150,000	11	7.4
150,001 - 200,000	5	3.4
200,001 - 250,000	1	0.7
มากกว่า 250,000	11	7.4
ค่าต่ำสุด = 5,000 ค่าสูงสุด = 550,000 ค่าเฉลี่ย = 69,763.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 109,863.70		
5.3 รายได้รวมทั้งหมด (บาท)		
10,000 - 100,000	63	42.3
100,001 - 200,000	20	13.4
200,001 - 300,000	30	20.1
300,001 - 400,000	11	7.4
400,001 - 500,000	11	7.4
500,001 - 1,000,000	14	9.4
ค่าต่ำสุด = 15,000 ค่าสูงสุด = 750,000 ค่าเฉลี่ย = 210,278.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 180,121.80		

ตอนที่ 2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

2.1 การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ประกอบด้วย การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 สื่อบุคคล ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง (ค่าเฉลี่ย 1.25) โดยเกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับประจำ/บ่อยๆ (ค่าเฉลี่ย 1.91) และรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ย 1.28) ในระดับนานๆ ครั้ง จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.13) จากเพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.69) และจากปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.60)

2.2.2 สื่อกิจกรรม ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 0.37) โดยเกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในระดับนานๆ ครั้งจาก การประชุม (ค่าเฉลี่ย 1.31) และเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจาก การอบรม (ค่าเฉลี่ย 0.34) การสัมมนา 1 (ค่าเฉลี่ย 0.11) การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา (ค่าเฉลี่ย 0.05) และการจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 0.03)

2.2.3 สื่อมวลชน ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง (ค่าเฉลี่ย 0.69) โดยเกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในระดับเป็นประจำ/บ่อย ๆ จากหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 1.99) และเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจาก โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 0.53) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 0.17) จากวิทยุชุมชน (ค่าเฉลี่ย 0.07)

2.2.4 สื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 0.42) โดยเกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในระดับนานๆ ครั้ง จากเอกสารทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 0.71) และเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจากแผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้ายประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 0.60) วารสาร (ค่าเฉลี่ย 0.33) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 0.05)

2.2.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง (ค่าเฉลี่ย 0.68) โดยเกษตรกรรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในระดับนานๆ ครั้ง จากยูทูป (ค่าเฉลี่ย 2.17) เฟสบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 2.05) ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.77) และTiktok (ค่าเฉลี่ย 1.42) และเกษตรกรไม่เคยได้รับสารสนเทศทางการเกษตรจากเว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 1.21) จากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล – email) (ค่าเฉลี่ย 1.01)

ตารางที่ 4.4 การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของการรับรู้			mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)	0 จำนวน (ร้อยละ)			
1. สื่อบุคคล				1.25 (0.66)	นาน ๆ ครั้ง	
1.1 ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	139 (93.30)	6 (4.00)	4 (2.70)	1.91 (0.37)	ประจำ/บ่อยๆ	1
1.2 พ่อแม่ ญาติพี่น้อง	60 (40.30)	71 (47.70)	18 (12.10)	1.28 (2.30)	นานๆครั้ง	2
1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	26 (17.40)	117 (78.50)	6 (4.00)	1.13 (0.45)	นานๆครั้ง	3
1.4 เพื่อนบ้าน	61 (40.90)	72 (48.30)	16 (10.70)	1.30 (0.66)	นานๆครั้ง	4
1.5 ประชาชนชาวบ้าน	9 (6.00)	72 (48.30)	68 (45.60)	0.06 (0.60)	นานๆครั้ง	5
2. สื่อกิจกรรม				0.37 (0.51)	ไม่เคย	
2.1 การประชุม	49 (32.90)	97 (65.10)	3 (2.00)	1.31 (0.51)	นานๆครั้ง	1
2.2 การอบรม	1 (0.70)	48 (32.20)	100 (67.10)	0.34 (0.49)	ไม่เคย	2
2.3 การสัมมนา	1 (0.70)	14 (9.40)	134 (89.90)	0.11 (0.33)	ไม่เคย	3
2.4 การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา	0 (0)	7 (4.70)	142 (95.30)	0.05 (0.21)	ไม่เคย	4
2.5 การจัดนิทรรศการ	0 (0)	5 (3.40)	144 (96.60)	0.03 (0.18)	ไม่เคย	5

หมายเหตุ ระดับการรับรู้ 0 = ไม่เคย 1 = นาน ๆ ครั้ง 2 = ประจำ/บ่อย ๆ

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 0.00 - 0.67 = ไม่เคย 0.68 - 1.33 = นาน ๆ ครั้ง 1.34 - 2.00 ประจำ/บ่อยๆ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของการรับรู้			mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)	0 จำนวน (ร้อยละ)			
3. สื่อมวลชน				0.69 (0.17)	นานๆครั้ง	
3.1 หอกระจายข่าว	147 (98.70)	2 (1.30)	0 (0)	1.99 (0.11)	ประจำ/บ่อยๆ	1
3.2 โทรทัศน์	1 (0.70)	77 (51.70)	71 (47.70)	0.53 (0.51)	ไม่เคย	2
3.3 วิทยุกระจายเสียง	0 (0)	26 (17.40)	123 (82.60)	0.17 (0.38)	ไม่เคย	3
3.4 วิทยุชุมชน	2 (1.30)	6 (3.40)	141 (94.60)	0.07 (0.30)	ไม่เคย	4
4. สื่อสิ่งพิมพ์				0.42 (0.13)	ไม่เคย	
4.1 เอกสารทางราชการ	7 (4.70)	92 (61.70)	50 (33.60)	0.71 (0.55)	นานๆครั้ง	1
4.2 แผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้าย ประชาสัมพันธ์	1 (0.70)	88 (59.10)	60 (40.30)	0.60 (0.50)	ไม่เคย	2
4.3 วารสาร	0 (0)	49 (32.90)	100 (67.10)	0.33 (0.47)	ไม่เคย	3
4.4 หนังสือพิมพ์	1 (0.70)	6 (4.00)	142 (95.30)	0.05 (0.25)	ไม่เคย	4
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์				0.68 (0.25)	นานๆครั้ง	
5.1 ยูทูป	60 (40.30)	54 (36.20)	35 (23.50)	1.17 (0.78)	นานๆครั้ง	1

หมายเหตุ ระดับการรับรู้ 0 = ไม่เคย 1 = นาน ๆ ครั้ง 2 = ประจำ/บ่อย ๆ

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 0.00 - 0.67 = ไม่เคย 0.68 - 1.33 = นาน ๆ ครั้ง 1.34 - 2.00 ประจำ/บ่อยๆ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของการรับรู้			mean (SD)	ความหมาย	อันดับ
	2	1	0			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
5.2 เฟสบุ๊ก	52 (34.90)	67 (45.00)	30 (20.10)	1.15 (0.75)	นานๆครั้ง	2
5.3 ไลน์	51 (34.20)	66 (44.30)	32 (21.50)	1.13 (0.74)	นานๆครั้ง	3
5.4 Tik Tok	30 (20.10)	2 (1.30)	117 (78.50)	0.42 (0.81)	ไม่เคย	4
5.5 เว็บไซต์	7 (4.70)	17 (11.40)	125 (83.90)	0.21 (0.51)	ไม่เคย	5
5.6 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล - email)	1 (0.70)	0 (0)	148 (99.30)	0.01 (0.16)	ไม่เคย	6

หมายเหตุ ระดับการรับรู้ 0 = ไม่เคย 1 = นาน ๆ ครั้ง 2 = ประจำบ่อย ๆ

ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ 0.00 - 0.67 = ไม่เคย 0.68 - 1.33 = นาน ๆ ครั้ง 1.34 - 2.00 ประจำบ่อย ๆ

2.2 การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

ประกอบด้วยการนำสารสนเทศทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ ด้านการผลิตพืช ด้านการประมง ด้านปศุสัตว์ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แสดงในตารางที่ 4.5 การศึกษาปรากฏผลดังนี้

2.2.1 ด้านการผลิตพืช ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในด้านการผลิตพืชภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับมากที่สุดคือ การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย = 4.72) รองลงมาคือการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับปานกลาง เรื่อง การป้องกันและกำจัดโรคและแมลงพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) การบริหารจัดการแปลงปลูกพืชอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.83) การใช้เทคโนโลยีในการผลิตพืชเพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช (ค่าเฉลี่ย 2.62) และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับน้อยที่สุด คือ มาตรฐานในการผลิตพืช (ค่าเฉลี่ย 2.32) ตามลำดับ

2.2.2 ด้านการประมง ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในด้านการประมงภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรเรื่องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.62) ในระดับปานกลาง และเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับน้อย เนื้อหาเรียงตามลำดับดังนี้ การแปรรูปสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.20) การผลิตอาหารสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.02) มาตรฐานในการผลิตสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 1.97) การบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 1.84)

2.2.3 ด้านปศุสัตว์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในด้านการปศุสัตว์ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับปานกลาง คือ การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคในสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.20) การเฝ้าระวังและรับมือกับโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 3.12) การเลี้ยงไก่ไข่ (ค่าเฉลี่ย 2.73) ตามลำดับ เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับน้อย คือ การผลิตอาหารสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.04)

2.2.4 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในระดับปานกลาง คือ การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 3.17) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.96)

ตารางที่ 4.5 การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

เนื้อหาสารสนเทศด้าน การเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ด้านการผลิตพืช						3.14 (0.94)	ปานกลาง
1.1 การบริหารจัดการแปลง ปลูกพืชอย่างเหมาะสม	16 (10.7)	39 (26.2)	49 (32.9)	45 (30.2)	0 (0)	2.83 (0.99)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับการใช้ประโยชน์ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ประโยชน์ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง 3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

n = 149

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 149

เนื้อหาสารสนเทศด้าน การเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					mean (SD)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
1.2 การป้องกันและกำจัด โรคและแมลงพืชโดยใช้ สารชีวภัณฑ์	19 (12.8)	28 (18.8)	26 (17.4)	53 (35.6)	23 (15.4)	3.22 (1.28)	ปานกลาง
1.3 การขึ้นทะเบียนและ ปรับปรุงทะเบียน เกษตรกร	0 (0)	0 (0)	2 (1.3)	37 (24.8)	110 (73.8)	4.72 (0.48)	มากที่สุด
1.4 การใช้เทคโนโลยีในการ ผลิตพืชเพื่อลดต้นทุน การผลิตพืช	36 (24.2)	38 (25.5)	27 (18.1)	42 (28.2)	6 (4.)	2.62 (1.24)	ปานกลาง
1.5 มาตรฐานในการผลิตพืช	61 (40.9)	10 (6.7)	50 (33.6)	26 (17.4)	2 (1.3)	2.32 (1.21)	น้อยที่สุด
2. ด้านการประมง						2.13 (0.30)	น้อย
2.1 การผลิตอาหารสัตว์น้ำ	55 (36.9)	41 (27.5)	48 (32.2)	5 (3.4)	0 (0.0)	2.02 (0.9)	น้อย
2.2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	46 (30.9)	50 (33.6)	41 (27.5)	8 (5.4)	4 (2.7)	2.62 (1.2)	ปานกลาง
2.3 มาตรฐานในการผลิต สัตว์น้ำ	64 (43.0)	38 (25.5)	34 (22.8)	13 (8.7)	0 (0.0)	1.97 (1.0)	น้อย
2.4 การแปรรูปสัตว์น้ำ	66 (44.3)	16 (10.7)	38 (25.5)	29 (19.5)	0 (0.0)	2.20 (1.2)	น้อย
2.5 การบริหารจัดการ ประมงอย่างยั่งยืน	65 (43.6)	45 (30.2)	37 (24.8)	2 (1.3)	0 (0.0)	1.84 (0.85)	น้อย

หมายเหตุ ระดับการใช้ประโยชน์ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ประโยชน์ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 149

เนื้อหาสารสนเทศด้าน การเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					mean (SD)	ความ หมาย
	1 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	5 จำนวน (ร้อยละ)		
3. ด้านปศุสัตว์						2.77 (0.53)	ปานกลาง
3.1 การเฝ้าระวังและรับมือ กับโรคติดต่อที่เกิด ขึ้นกับสัตว์	20 (13.4)	27 (18.1)	28 (18.8)	63 (42.3)	11 (7.4)	3.12 (1.20)	ปานกลาง
3.2 การฉีดวัคซีนเพื่อ ป้องกันโรคในสัตว์	18 (12.1)	32 (21.5)	19 (12.8)	62 (34.8)	18 (12.1)	3.20 (1.25)	ปานกลาง
3.3 การผลิตอาหารสัตว์	59 (39.6)	32 (21.5)	51 (34.2)	7 (4.7)	0 (0)	2.04 (0.97)	น้อย
3.4 การเลี้ยงไก่ไข่	32 (21.5)	26 (17.4)	49 (32.9)	34 (22.8)	8 (5.4)	2.73 (1.19)	ปานกลาง
4. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตร						3.07 (0.15)	ปานกลาง
4.1. การทำเกษตรทฤษฎี ใหม่	28 (18.8)	26 (17.4)	33 (22.1)	48 (32.2)	14 (9.4)	2.96 (1.28)	ปานกลาง
4.2 การทำการเกษตรตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	22 (14.8)	23 (15.4)	28 (18.8)	59 (39.6)	17 (11.4)	3.17 (1.26)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับการใช้ประโยชน์ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ประโยชน์ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

3.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แสดงในตารางที่ 4.6 การศึกษาปรากฏดังนี้ ระดับการเห็นด้วยเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร

โดยประเด็นความคิดเห็นที่มีระดับการเห็นด้วยมาก คือ สื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตรมีความสอดคล้องกับความรู้ที่ต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.59) ประเด็นความคิดเห็นที่มีระดับการเห็นด้วยปานกลาง คือ สารสนเทศด้านการเกษตรน่าสนใจ / ชวนให้ติดตาม (ค่าเฉลี่ย 3.25) ลักษณะเฉพาะของสื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตร เช่น นิตยสาร แผ่นพับ วารสารต่าง ๆ มีรายละเอียด ราคาถูก พกพาสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร

n = 149

เนื้อหาสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับของความคิดเห็น (เห็นด้วย)					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. สารสนเทศด้านการเกษตร น่าสนใจ / ชวนให้ติดตาม	0 (0)	13 (8.7)	93 (62.4)	36 (24.2)	7 (4.7)	3.25 (0.68)	ปาน กลาง
2. สื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้าน การเกษตรมีความสอดคล้องกับ ความรู้ที่ต้องการ	1 (0.7)	6 (4.0)	55 (36.9)	78 (52.3)	9 (6.0)	3.59 (0.70)	มาก
3. ลักษณะเฉพาะของสื่อที่เผยแพร่ สารสนเทศด้านการเกษตร เช่น นิตยสาร แผ่นพับ วารสารต่าง ๆ มีรายละเอียด ราคาถูก พกพา สะดวก	3 (2.0)	14 (9.4)	90 (50.6)	39 (26.2)	3 (2.0)	3.17 (0.70)	ปาน กลาง

หมายเหตุ ระดับของความคิดเห็น (เห็นด้วย) 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของความคิดเห็น (เห็นด้วย) 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย

2.51-3.50 = ปานกลาง 3.51-4.50 = มาก 4.51 - 5.00 = มากที่สุด

3.2 ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ

ประกอบด้วยความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ คือ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.7 ดังนี้

3.2.1 สื่อบุคคล ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) โดยเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.96) จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.89) ในระดับมากที่สุด จากปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.01) จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ย 3.59) ในระดับมาก และจากเพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.66) ในระดับปานกลาง

3.2.2 สื่อกิจกรรม ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.54) โดยกิจกรรมที่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก คือ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.72) กิจกรรมที่เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ และการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.07) การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 2.96) การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 2.91) การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา (ค่าเฉลี่ย 2.55)

3.2.3 สื่อมวลชน ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.41) โดยเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในระดับมากที่สุดจากหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.83) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในระดับปานกลางจากโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.54) และเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในระดับน้อยจากวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.42) จากวิทยุชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.26)

3.2.4 สื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อสิ่งพิมพ์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.88) โดยเกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในระดับปานกลาง จากแผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้ายประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.10) และจากเอกสารทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 2.54) เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรระดับน้อยจากวารสาร (ค่าเฉลี่ย 1.95) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.64)

3.2.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.66) โดยมีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรในระดับมากจากยูทูป (ค่าเฉลี่ย 3.51) มีความต้องการในระดับปานกลางจากเฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 3.50) ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.16) Tik Tok (ค่าเฉลี่ย 2.58) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 2.11) และมีความต้องการในระดับน้อยที่สุดจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล - email) (ค่าเฉลี่ย 1.12)

ตารางที่ 4.7 ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศจากสื่อต่างๆ

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของความต้อการ					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. สื่อบุคคล						3.59 (0.70)	มาก
1.1 ประชาชนชาวบ้าน	12 (8.1)	13 (8.7)	9 (6.0)	42 (28.2)	73 (49.0)	4.01 (1.28)	มาก
1.2 ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	3 (2.0)	4 (2.7)	6 (3.4)	6 (3.4)	130 (87.2)	4.72 (0.83)	มากที่สุด
1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร	2 (1.3)	3 (2.0)	5 (3.4)	12 (8.1)	127 (85.2)	4.74 (0.74)	มากที่สุด
1.4 พ่อแม่ ญาติพี่น้อง	0 (0)	23 (15.4)	50 (33.6)	41 (27.5)	35 (23.5)	3.59 (1.01)	มาก
1.5 เพื่อนบ้าน	24 (16.1)	35 (23.5)	70 (39.3)	8 (5.4)	12 (8.1)	2.66 (1.07)	ปานกลาง
2. สื่อกิจกรรม						2.54 (1.30)	ปานกลาง
2.1 การอบรม	9 (6.0)	17 (11.4)	79 (53.0)	42 (28.2)	2 (1.3)	3.07 (0.83)	ปานกลาง
2.2 การประชุม	3 (2.0)	5 (3.4)	55 (36.9)	53 (35.6)	33 (22.1)	3.72 (0.91)	มาก
2.3 การสัมมนา	23 (15.4)	9 (6.0)	79 (53.0)	34 (22.8)	4 (2.7)	2.91 (1.00)	ปานกลาง
2.4 การจัดนิทรรศการ	15 (10.1)	23 (15.4)	70 (47.0)	35 (23.5)	6 (4.0)	2.96 (0.98)	ปานกลาง
2.5 การศึกษาดูงาน/ทัศน ศึกษา	25 (16.8)	30 (20.1)	81 (54.4)	13 (8.7)	0 (0)	2.55 (0.87)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับของความต้อการ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของความต้อการ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของความต้องการ					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3. สื่อมวลชน						2.41 (1.71)	น้อย
3.1 โทรทัศน์	9 (6.0)	56 (37.6)	79 (53.0)	5 (3.4)	0 (0)	2.54 (0.66)	ปานกลาง
3.2 วิทยุกระจายเสียง	22 (14.8)	56 (37.6)	59 (39.6)	11 (7.4)	1 (0.7)	2.42 (0.86)	น้อย
3.3 วิทยุชุมชน	27 (18.1)	56 (37.6)	66 (44.3)	0 (0)	0 (0)	2.26 (0.75)	น้อย
3.4 หอกระจายข่าว	0 (0)	3 (2.0)	1 (0.7)	14 (9.4)	131 (87.9)	4.83 (0.53)	มากที่สุด
4. สื่อสิ่งพิมพ์						1.88 (1.20)	น้อย
4.1 เอกสารทางราชการ	35 (23.5)	8 (5.4)	72 (48.3)	32 (21.5)	2 (1.3)	2.72 (1.09)	ปานกลาง
4.2 แผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้าย ประชาสัมพันธ์	4 (2.7)	26 (17.4)	72 (48.3)	45 (30.2)	2 (1.3)	3.10 (0.80)	ปานกลาง
4.3 หนังสือพิมพ์	68 (45.6)	67 (45.0)	14 (9.4)	0 (0)	0 (0)	1.64 (0.65)	น้อย
4.4 วารสาร	63 (42.3)	32 (21.5)	52 (29.2)	2 (1.3)	0 (0)	1.95 (0.91)	น้อย
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์						2.66 (0.93)	ปานกลาง
5.1 เว็บไซต์	48 (32.2)	61 (40.9)	21 (14.1)	14 (9.4)	5 (3.4)	2.11 (1.06)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับของความต้องการ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของความต้องการ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 149

ประเภทของสื่อ	ระดับของความต้องการ					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
5.2 ไลน์	24 (16.1)	17 (11.4)	47 (31.5)	33 (22.1)	28 (18.8)	3.16 (1.31)	ปานกลาง
5.3 เฟสบุ้ค	15 (10.1)	17 (11.4)	32 (21.5)	48 (32.2)	37 (24.8)	3.50 (1.26)	ปานกลาง
5.4 ยูทูบ	18 (12.1)	16 (10.7)	29 (19.5)	44 (29.5)	42 (28.2)	3.51 (1.33)	มาก
5.5 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล – email)	133 (89.3)	14 (7.9)	2 (1.3)	0 (0)	0 (0)	1.12 (0.37)	น้อยที่สุด
5.6 Tik Tok	37 (24.8)	35 (23.5)	40 (26.8)	27 (18.1)	10 (6.7)	2.58 (1.23)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับของความต้องการ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของความต้องการ 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร

ประกอบด้วยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้ส่งข่าวสาร (source) ข่าวสาร (message) และช่องทางการส่งสาร (channel) ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

4.1.1 ผู้ส่งข่าวสาร (source) ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากผู้ส่งข่าวสารภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.78) โดยเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับระยะทางจากหน่วยงานที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับที่อยู่เกษตรกรห่างไกลกัน (ค่าเฉลี่ย 3.13) อยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการปิดบังข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรด้วยกัน

(ค่าเฉลี่ย 2.07) และเกษตรกรไม่ได้รับ ข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 1.91) อยู่ในระดับน้อย

4.1.2 ข่าวสาร (message) ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้ สารสนเทศการเกษตรจากข่าวสารภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.68) โดยเกษตรกรมีปัญหา เกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากข่าวสารอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด เรียงตามลำดับดังนี้ ข่าวสารมีความซับซ้อนจนไม่สามารถเข้าใจได้ (ค่าเฉลี่ย 2.34) ข่าวสารที่มีการถ่ายทอดไม่ตรงกับ ความต้องการของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 1.87) ข้อมูลข่าวสารไม่น่าสนใจ / ไม่ชวนให้ติดตาม (ค่าเฉลี่ย 1.84)

4.1.3 ช่องทางการสื่อสาร (channel) ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากช่องทางการส่งสารภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.61) โดย เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากช่องทางการส่งสารอยู่ในระดับน้อย ทั้งหมด เรียงตามลำดับดังนี้ สภาพแวดล้อมมีสิ่งรบกวน ทำให้ไม่สามารถรับรู้ข่าวสารได้ (ค่าเฉลี่ย 2.38) เกษตรกรขาดช่องทางในการสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรศัพท์ ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 2.28) การปิดกั้นการ รับรู้ข่าวสารจากอิทธิพลของการเมือง (ค่าเฉลี่ย 1.79)

ตารางที่ 4.8 ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร

n = 149

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ผู้ส่งข่าวสาร (source)						1.78 (1.30)	น้อย
1.1 ระยะทางจากหน่วยงาน ที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับ ที่อยู่เกษตรกรห่างไกล กัน	2 (1.3)	11 (7.4)	102 (68.5)	34 (22.8)	0 (0)	3.13 (0.59)	ปานกลาง

หมายเหตุ ระดับของปัญหา 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหา 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 149

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1.2 เกษตรกรไม่ได้รับ ข่าวสารการเกษตรจาก เจ้าหน้าที่หน่วยงานของ รัฐ	63 (42.3)	37 (24.8)	49 (32.9)	0 (0)	0 (0)	1.91 (0.87)	น้อย
1.3 การปิดบังข้อมูลข่าวสาร จากเกษตรกรด้วยกัน	67 (45.0)	13 (8.7)	61 (40.9)	8 (5.4)	0 (0)	2.07 (1.04)	น้อย
2. ข่าวสาร (message)						1.68 (0.88)	น้อย
2.1 ข้อมูลข่าวสารไม่ น่าสนใจ / ไม่ชวนให้ ติดตาม	62 (41.6)	49 (32.9)	38 (25.5)	0 (0)	0 (0)	1.84 (0.81)	น้อย
2.2 ข่าวสารมีความซับซ้อน จนไม่สามารถเข้าใจได้	57 (38.3)	13 (8.7)	55 (36.9)	20 (13.4)	0 (0)	2.34 (1.20)	น้อย
2.3 ข่าวสารที่มีการถ่ายทอด ไม่ตรงกับความต้องการ ของเกษตรกร	59 (39.6)	50 (33.6)	40 (26.8)	0 (0)	0 (0)	1.87 (0.81)	น้อย
2.4 ข่าวสารที่ได้รับบกพร่อง หรือไม่ถูกต้อง	65 (43.6)	78 (52.3)	6 (4.0)	0 (0)	0 (0)	1.60 (0.57)	น้อย
2.5 เวลาเผยแพร่ข่าวสาร น้อยเกินไป	43 (28.9)	32 (21.5)	40 (22.5)	33 (22.1)	1 (0.7)	2.44 (1.15)	น้อย

หมายเหตุ ระดับของปัญหา 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหา 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 - 5.00 = มากที่สุด

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 149

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					mean (SD)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3. ช่องทางการส่งสาร (channel)						1.61 (1.10)	น้อย
3.1 เกษตรกรขาดช่องทาง ในการสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ	19 (12.8)	75 (50.3)	50 (33.6)	5 (3.4)	0 (0)	2.28 (0.73)	น้อย
3.2 การปิดกั้นการรับรู้ ข่าวสารจากอิทธิพลของ การเมือง	64 (43.0)	53 (35.6)	32 (21.5)	0 (0)	0 (0)	1.79 (0.78)	น้อย
3.3 สภาพแวดล้อมมี สิ่งรบกวน ทำให้ไม่ สามารถรับรู้ข่าวสารได้	29 (19.5)	47 (31.5)	60 (40.3)	13 (8.7)	0 (0)	2.38 (0.90)	น้อย

หมายเหตุ ระดับของปัญหา 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยของระดับของปัญหา 1.00-1.50 = น้อยที่สุด 1.51-2.50 = น้อย 2.51-3.50 = ปานกลาง

3.51-4.50 = มาก 4.51 – 5.00 = มากที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตร

1) ขอให้มีส่วนข้อมูลข่าวสารในด้านการเกษตรของทุกหน่วยงานเกิดขึ้นในทุกหมู่บ้าน เพื่อลดปัญหาการเข้าถึงข้อมูลล่าช้าของเกษตรกร

2) ขอให้โอกาสแก่เกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิกในองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเข้ารับฟังการอบรมให้ความรู้ในด้านการเกษตรบ้าง

3) ขอให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรลงพื้นที่เข้าหาเกษตรกรตามหมู่บ้านมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาการรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรในพื้นที่ตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 3,095 ครัวเรือน (ระบบฐานข้อมูลเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) โดยใช้สูตรของ ทาโรยามานัน กำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.08 ได้จำนวนตัวอย่าง 149 ครัวเรือน แต่เนื่องด้วยจำนวนครัวเรือนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรแต่ละหมู่บ้านในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีจำนวนไม่เท่ากัน จึงต้องหาสัดส่วนในการสุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตร Nagtalon

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทดสอบแบบสัมภาษณ์โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวน 30 ราย นำผลการสัมภาษณ์ไป ทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability consistency) และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำขึ้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 ราย

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แล้วนำข้อมูลมาบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) **สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร** พบว่าเกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 63.8 อายุเฉลี่ย 54.95 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด

2) **สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ทางสังคม และเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรธนาคารเพื่อการเกษตรมากที่สุด

3) **สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก มีอาชีพรองคือทำสวนมากที่สุด มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 16.19 ไร่ มีการถือครองพื้นที่ทางการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 14.39 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 15.44 ไร่ ที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรีเฉลี่ย 3 ไร่ เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตรพื้นที่ของตนเองทั้งที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์และมีเอกสารสิทธิ์ โดยถือครองพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนดมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 138,871.10 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 69,763.09 บาท และมีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 210,278.50 บาท

1.3.2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1) **การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร** พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลจี้ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรผ่าน

สื่อบุคคลมากที่สุดในระดับนานๆครั้ง (ค่าเฉลี่ย 2.25) ซึ่งรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในระดับประจำ/บ่อยๆมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.91)

2) การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย มีการนำสารสนเทศทางการเกษตรด้านการผลิตพืชไปใช้ประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) โดยมีการใช้ประโยชน์เนื้อหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.72)

1.3.3 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1) ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็นความคิดเห็นที่ว่าสื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตรมีความสอดคล้องกับความรู้ที่ต้องการ(ค่าเฉลี่ย 3.59)

2) ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับสารสนเทศการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย มีความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรจากสื่อบุคคลในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.74) และผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.72) มากที่สุด

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับสารสนเทศทางการเกษตร

1) ปัญหาเกี่ยวกับการรับสารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย มีปัญหาในการรับสารสนเทศทางการเกษตรในระดับน้อยจากผู้ส่งสาร (ค่าเฉลี่ย 1.78) คือ ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางจากหน่วยงานที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับที่อยู่เกษตรกรห่างไกลกัน (ค่าเฉลี่ย 3.13)

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับสารสนเทศการเกษตร พบว่า เกษตรกรในตำบลจี้ อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย อยากให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารในด้านการเกษตรของทุกหน่วยงานเกิดขึ้นในทุกหมู่บ้าน เพื่อลดปัญหาการเข้าถึงข้อมูลล่าช้า ให้โอกาสแก่เกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิกในองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเข้ารับฟังการอบรมให้ความรู้ในด้านการเกษตรบ้าง และให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรลงพื้นที่เข้าหาเกษตรกรตามหมู่บ้านมากขึ้น

2. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมา อภิปรายโดยแยกตามประเด็นการรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

2.1 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

2.1.1 การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรในตำบลวัง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร ในภาพรวมจากสื่อบุคคลในระดับสูงที่สุด โดยที่รับรู้จากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับประจำ/บ่อยๆ (ค่าเฉลี่ย 1.91) อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ส่งผลให้มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด เกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย และสื่อบุคคลเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงและใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด สามารถจูงใจ เกษตรกร ได้ด้วยการพูดคุยแบบเป็นกันเอง เพราะเป็นสื่อที่ต้องมีการเผชิญหน้า ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลจะทราบปฏิกิริยาตอบกลับจากเกษตรกร ได้ทันทีทันใด เนื่องจากเห็นอาการปฏิกิริยาซึ่งกันและ กันว่าเป็นอย่างไรและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งของตนเองและเกษตรกรได้ตลอดเวลาเพื่อการสื่อสาร นั้นบรรลุปเป้าหมาย (บุหลัน กุลวิจิตร, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงแก้ว (2556) ศึกษาการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล โดยการสอบถามจากเพื่อนร่วมอาชีพ รองลงมาคือสมาชิกในครอบครัว/ญาติ และเพื่อนบ้าน ส่วนแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลที่เกษตรกรใช้น้อยที่สุดคือ การสอบถามจากนายจ้าง/ลูกจ้าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ojiambo (1989) ที่พบว่าเกษตรกรในประเทศเคนยาใช้สารสนเทศจากช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการหรือจากคำบอกเล่า และผลการวิจัยของ Sykanda (2007) ที่พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ทางตอนใต้ของอินโดนีเซียใช้สารสนเทศจากการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งแตกต่างกับ รุ่งลาวัลย์ รัญจวรรณ (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเกษตรของเกษตรกรในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับสื่อในระดับปานกลาง สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกิจกรรมเกษตรกรมีความถี่ในการเปิดรับสื่อในระดับต่ำมาก และแตกต่างกับพิระชัย พิษชวนชม (2545) ได้ศึกษาการรับสื่อทางการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า สื่อที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือ สื่อวิทยุ

รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ และจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในภาพรวมจากสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับนานๆครั้ง (ค่าเฉลี่ย 1.42) ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรโดยส่วนมากจะมีการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ในด้านต่างๆ การแจ้งเตือน ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ วารสาร เอกสารทางราชการ ฯลฯ แต่จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการรับรู้ในระดับนานๆครั้ง แสดงว่าวิธีการสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เกษตรกรมีการรับรู้ในระดับที่น้อยมาก อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ เช่น เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึง อ่านหนังสือไม่ออก หรือผู้สูงอายุที่สายตาไม่ดี เนื้อหาไม่น่าสนใจหรือเข้าใจยาก เกษตรกรไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2.1.2 การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรในตำบลจัว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีการนำเนื้อหาสารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับด้านการผลิตพืชไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรสูงสุด อาจเนื่องจากเนื้อหาสารสนเทศทางการเกษตรด้านการผลิตพืชตรงกับความต้องการของเกษตรกรและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพราะอาชีพหลักของเกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลจัวคืออาชีพทำนา สอดคล้องกับ ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ (2555) เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ รองลงมาใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคและศัตรูพืชสัตว์ และพันธุ์พืช/สัตว์ และเกษตรกรจำนวนน้อยที่สุดใช้สารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญาสิน้อยขาว (2543) ที่พบว่าเกษตรกรอำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ใช้สารสนเทศทางการเกษตรเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการใช้ปุ๋ยเคมี

2.2 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

2.2.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรในตำบลจัว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากในประเด็นความคิดเห็นที่ว่าสื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตรมีความสอดคล้องกับความรู้ที่ต้องการ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากสารสนเทศทางการเกษตรไปประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ของเกษตรกร และเห็นด้วยในระดับปานกลางในประเด็นความคิดเห็นสารสนเทศด้านการเกษตร น่าสนใจ / ชวนให้ติดตาม และประเด็นความคิดเห็นลักษณะเฉพาะของสื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตร เช่น นิตยสาร แผ่นพับ วารสารต่าง ๆ มีรายละเอียด ราคาถูก พกพาสะดวก อาจเนื่องจากสารสนเทศทางการเกษตรในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบให้เลือกตามความสนใจของเกษตรกรและสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

2.2.2 ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากสื่อ

ต่าง ๆ ผลการพบว่า เกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีความต้องการประเภทสื่อบุคคลในระดับมากจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสื่อบุคคลสามารถสื่อข่าวสารต่าง ๆ ได้โดยตรงไปตรงมาสามารถโต้ตอบกับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้ รองลงมาคือเกษตรกรมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากยูทูปในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) อาจเป็นเพราะเนื้อหาจากยูทูปมีทั้งภาพประกอบและเสียงบรรยายจึงทำให้เกษตรกรสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาสาระที่ต้องการได้อย่างง่ายดาย เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการรับรู้เกษตรกรมีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากยูทูปในระดับนานๆครั้ง (ค่าเฉลี่ย 1.17) อาจเป็นเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของการขาดอุปกรณ์ที่สามารถเข้าถึงยูทูป เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และอาจเป็นเพราะเกษตรกรมีอายุมาก อ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันยูทูปได้ ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ รุ่งลาวัลย์ รัญจวรรณะ (2562) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเกษตรของเกษตรกรในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าความต้องการสื่อที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตร 1-3 ลำดับพบว่า สื่อโทรทัศน์ได้คะแนนรวมเป็นอันดับ 1 สื่อการอบรมเป็นอันดับที่ 2 และสื่อวิทยุเป็นอันดับ 3 ตามลำดับ

2.3 ปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีปัญหาในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้ส่งสารมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางจากหน่วยงานที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับที่อยู่เกษตรกรห่างไกลกัน ซึ่งตำบลจิ้วมีพื้นที่กว้างขวาง ระยะทางแต่ละหมู่บ้านห่างไกลจากตัวอำเภอ มีจำนวนหมู่บ้านมาก อาจเป็นที่มาของปัญหานี้และไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของมานัส จันตรา (2550) ที่พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จังหวัดชุมพร ประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศคือขาดการดูแลเอาใจใส่และการให้ความสำคัญจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษามีภูมิฐานะที่แตกต่างกัน เกษตรกรได้รับบริการสารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไปตามความพร้อมของแต่ละพื้นที่จึงส่งผลให้ประสบปัญหาในการรับรู้สารสนเทศที่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานในสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายรวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่สนใจในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรให้มีความสอดคล้องกับช่องทางการรับรู้และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกิจกรรม ในระดับนานๆครั้ง ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆมีการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนมาก จากผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสารหรือองค์ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร การใช้สื่อรูปแบบผสมผสาน และใช้สื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับรู้และความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร เพื่อที่สามารถสร้างการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าการใช้สื่อประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงประเภทเดียว

3.1.2 จากผลการศึกษาเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในด้านการผลิตพืชภาพรวมสูงที่สุด และเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรในด้านประมงต่ำที่สุด ดังนั้นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ควรนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสารหรือองค์ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรที่เกษตรกรต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้นๆได้อย่างแท้จริง

3.1.3 ชนิดของสื่อทางการเกษตรตามความต้องการของเกษตรกรในตำบลจิ้ว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ควรจัดทำและใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่มากที่สุด คือ สื่อบุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าการใช้สื่อบุคคลเป็นรูปแบบที่ประหยัดในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อและยังสามารถเข้าถึงเกษตรกรเป้าหมายได้อย่างแท้จริง เกษตรกรสามารถโต้ตอบ ซักถามข้อสงสัยได้ และเผยแพร่สารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรมีการผลิตสื่อในรูปแบบวีดิทัศน์เผยแพร่ ผ่านสื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊คของหน่วยงาน เป็นอีกช่องทางในการสื่อสารความรู้ไปด้วย เนื่องจาก

การใช้สื่อใหม่เป็นช่องทางที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของปริมาณเนื้อหาข่าวสาร อีกทั้งยังมีต้นทุนในการผลิตสื่อต่ำ และเกษตรกรสามารถเข้าถึงเรื่องราวข่าวสารที่ตนเองสนใจได้ง่าย

3.1.4 ส่วนใหญ่เกษตรกรมีปัญหาในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรจากผู้ส่งสารมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับระยะทางจากหน่วยงานที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับที่อยู่เกษตรกรห่างไกลกัน ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารในระดับท้องถิ่นหรือหมู่บ้าน เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสารสนเทศทางการเกษตรผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้นเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลวัง อำเภอกิ่งจังหวัดเชียงรายเท่านั้น เนื่องจากเวลาในการศึกษามีข้อจำกัด ทำให้ข้อมูลที่ได้รับ อาจจะไม่ครอบคลุม ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรในพื้นที่อื่นด้วยเพื่อประสิทธิภาพของผลการศึกษาสำหรับเป็นตัวอย่างหรือ แนวทางการศึกษาวิจัยให้กับกลุ่มนักศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ครบถ้วนต่อไป

3.2.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะการรับรู้ ความต้องการ การใช้ประโยชน์จากสารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงลึกว่าจะสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาเพื่อที่เกษตรกรจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากการศึกษานี้ เช่น การพัฒนารูปแบบของสื่อที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้และตรงกับความต้องการของเกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2553). การเลือกใช้สื่อเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* หน้าที่ 8.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. “สรุปรายชื่อผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร กับกรมส่งเสริมการเกษตร (ตามทะเบียนบ้าน). สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2564 จาก http://farmer.doae.go.th/report/report_list_member_h/report_list_member_h_tb
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงศาสตร์ NovaBizz. (2565). การรับรู้. สืบค้น 16 มกราคม 2565, จาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/job-satisfaction.htm>
- เกริกฤทธิ์ วงศ์ดาว. (2543). *ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่* (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรคณะเกษตรศาสตร์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เกศสุดา กันแก้ว. (2554). พฤติกรรมการเปิดรับและใช้ประโยชน์จากสื่อด้านการเกษตรของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. *การเสนอผลการวิจัยทางการเกษตรและที่เกี่ยวข้อง*, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 1 กันยายน 2554.
- กำพล ดวงพรประเสริฐ, อุไรวรรณ ชาญชุลยทุธ, และดลฤดี ศรีมนตะ. 2558. การเปิดรับ, การใช้ประโยชน์ความพึงพอใจ และความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข้าวของนักเรียนโรงเรียนทัพราชวิทยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. *วารสารสังคมศาสตร์*, 4(1) : 1-11.
- จักรพงษ์ มานะดี และนิวัฒน์ มาสุวรรณ. (2555). ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ในตำบลหนองหมื่นถ่าน อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น* 12(3) : 148-156.
- จิตรภาพรรณ ทันท่วง. (2557). *อิทธิพลของสื่อต่อการรับรู้และความต้องการข่าวสารเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกรอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาพัฒนาทรัพยากรชนบท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์. (2562). ความต้องการใช้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 12 (1), 25.

- เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ. (2554). “ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร ฉบับปรับปรุง* หน่วยที่ 2 หน้า 2-1 และ 2-31 – 2-39 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2560). “แนวคิด ทฤษฎี หลักการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* หน่วยที่ 9 หน้า 9-40 นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ณัฐ รัตนเจริญ. (2555). “สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 7 หน้า 7-2 -7-63 นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ณัชชา เจริญไชย. (2562). *การรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562*. สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐญา อินทะชัย. (2549). *ความคิดเห็นของอาจารย์และนักวิจัยที่มีต่อการบริหารงานคลังและพัสดุของสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ดวงแก้ว เงินพลทรัพย์. (2556). การใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมนุษยศาสตร์* 20(2) : 160-177.
- เทศบาลตำบลจิว. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570)*. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2565. สืบค้นจาก http://www.ngewchiangrai.go.th/index.php?_mod=ZmlsZXM&no=MjE3
- ชนกฤต พลภักดี. (2556). *การเปิดรับสื่อ พฤติกรรม และผลกระทบจากการเล่นเกมออนไลน์ประเภท MMORPG (Massively Multiplayer Online Role-Playing Game) ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร
- ชนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *พฤติกรรมมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร. ธนัชชากรพิมพ์.
- ชนัญชย์ คำขำ. (2544). *ความต้องการสารสนเทศผ่านสื่อมวลชน และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของเกษตรกรในสมาคมสวนส้มร่วมพัฒนา*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- บุหลัน กุลวิจิตร. (2560). สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0*. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10 (3), 169-170.

- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2556). การจัดการความรู้ และสารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 12). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2552). “สารสนเทศในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 12 นนทบุรีสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไปรยา ตันติวงศ์. (2541). *กลยุทธ์การแข่งขันของนสพ.บางกอกโพสต์และเดอะเนชั่น ผ่านการจัดทำนิตยสารแทรก Real Time และ Weekend กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- ผ่องพรรณ พัททอง. (2549). *อิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง* (ปัญหาพิเศษปริญญาโท). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พัชรา เอี่ยมกิจการ สบายใจ. (2552). ความต้องการสื่อในการส่งเสริมการเกษตรในเมืองของสถานศึกษาในเขตชุมชนเมือง. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(55), 113
- พรชุลี นิลวิเศษ. (2554). “สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสารสนเทศและสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร ฉบับปรับปรุง*. หน่วยที่ 8 หน้า 8-20– 8-38. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- พรทิพย์ อุดมสิน. (2554). “การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร”. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 หน่วยที่ 13. นนทบุรี: สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรศักดิ์ เพิ่มมี. (2548). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคเอกชนต่อระบบส่งเสริมการเกษตรแบบพันธสัญญา ในเขตภาคเหนือ* (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรคณะเกษตรศาสตร์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- พีระชัย พิศชวนชม. (2545). *การรับสื่อภาคการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

- มานัส จันตรา. (2550). *สื่อที่เหมาะสมในการส่งเสริมการผลิตตามความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอุตสาหกรรม จังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
- รุ่งลาวัลย์ รัญจวรรณ. (2562). *พฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางการเกษตรของเกษตรกรในโครงการระบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ลัดดา แพรภักตร์พิสุทธิ์. (2552). *ความต้องการสารสนเทศและบริการสารสนเทศการเกษตรในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, พระนครศรีอยุธยา
- วรรณมณี เถระการ. (2545). *ความพึงพอใจและประโยชน์ต่อการรับสื่อด้านการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- วารินทร์ พงษ์ตา. (2552). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการถ่ายโอนภารกิจให้อำเภอปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่*
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2565). *ทฤษฎีใหม่*. สืบค้น 2 กันยายน 2565, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/การรับรู้>
- _____. (2565). "วิทยาการสารสนเทศ" หรือ information science. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/วิทยาการสารสนเทศ>
- วิเชียร วิทยอุดม. (2552). *พฤติกรรมมองการณ์. กรุงเทพมหานคร: ธนรัชการพิมพ์*.
- เว็บไซต์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558, 27 กุมภาพันธ์). *แอปพลิเคชันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. สืบค้นจาก http://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=14725.
- _____. (2564, 27 กุมภาพันธ์). *แอปพลิเคชันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. สืบค้นจาก http://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=14725.
- ศิริฐนันท์ ไทยานันท์. (2556). *กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของนายกเมืองพัทยา: ศึกษาในช่วงเวลาดั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2554*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สื่อสารการเมือง). วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร

อภิญญา น้อยขาว. (2543). สภาพ ปัญหา และความต้องการใช้สารสนเทศ การเกษตรของเกษตรกร
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม

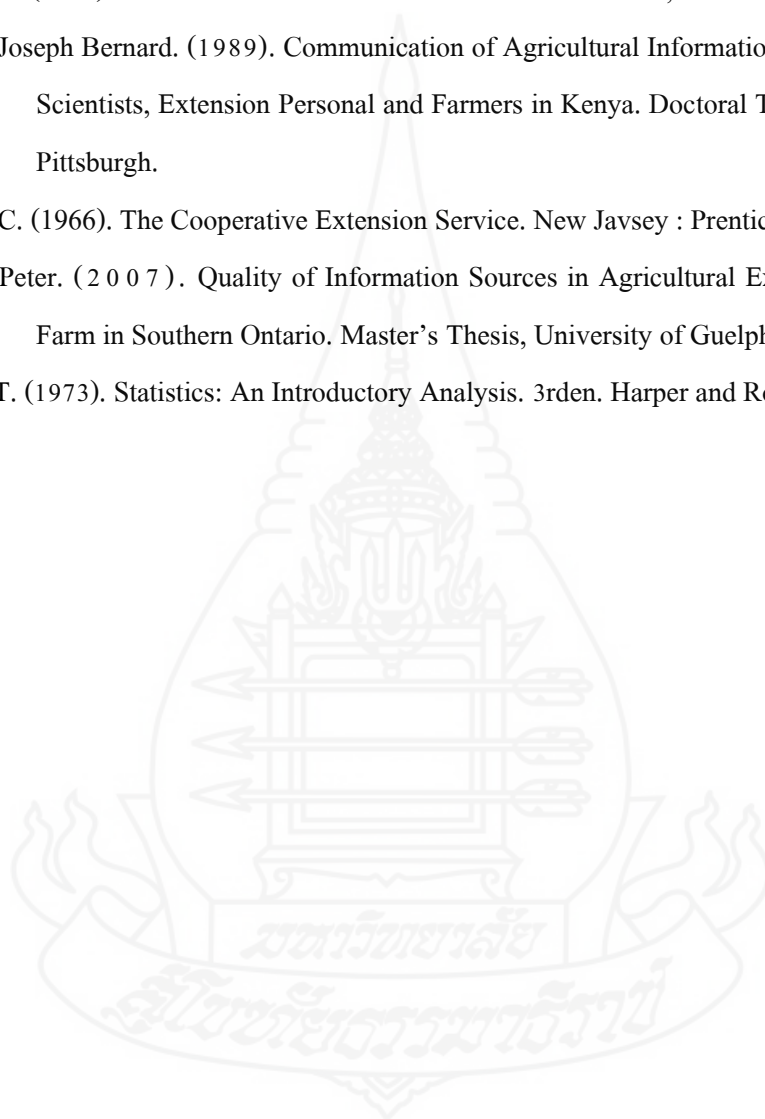
Berlo, D. K. (1960). The Process of communication. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Ojiambo, Joseph Bernard. (1989). Communication of Agricultural Information between Research
Scientists, Extension Personal and Farmers in Kenya. Doctoral Thesis, University of
Pittsburgh.

Sander, HC. (1966). The Cooperative Extension Service. New Javsey : Prentice- Hall.

Sykanda, Peter. (2007). Quality of Information Sources in Agricultural Extension for Poultry
Farm in Southern Ontario. Master's Thesis, University of Guelph.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rden. Harper and Row, New York.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์
เรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรใน
ตำบลจิ้ว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่อง การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรใน ตำบลจิ้ว อำเภอกิ่ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร คำตอบจากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่สารสนเทศในการส่งเสริมการเกษตร โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันอื่น และไม่ทำให้เกิดผลเสียหายกับเกษตรกรด้วยใด ๆ จึงขอความร่วมมือจากท่าน กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
 - ตอนที่ 2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร
 - ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร
3. ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

นางสาวพนิดา คูหา

นักศึกษาปริญญาโท

หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่อง หน้าคำตอบที่ท่านเลือก หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส 3. หม้ายหรือหย่าร้าง

1.4 ระดับการศึกษา

☐ 1. ไม่ได้รับการศึกษา	☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. หรือเทียบเท่า
☐ 5. อนุปริญญา/ ปวส.	☐ 6. ปริญญาตรี
☐ 7. สูงกว่าปริญญาตรี	☐ 8. อื่น ๆ ระบุ

2. สภาพพื้นฐานทางสังคม

2.1 ตำแหน่งทางสังคม

1. ไม่เป็น 2. เป็น

ถ้าเป็น ตำแหน่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 2.1.1 สมาชิก สภาเทศบาล.	☐ 2.1.2 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
☐ 2.1.3 หมอคนอาสา	☐ 2.1.4 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
☐ 2.1.5 ประมงอาสา	☐ 2.1.6 ปศุสัตว์อาสา
☐ 2.1.7 อื่น ๆ ระบุ	

2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

1. ไม่ได้เป็น 2. เป็น

ถ้าเป็น สมาชิกกลุ่ม/องค์กรใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 2.2.1 กลุ่มเกษตรกร	☐ 2.2.2 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
☐ 2.2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	☐ 2.2.4 ชกส.
☐ 2.2.5 วิสาหกิจชุมชน	☐ 2.2.6 เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่
☐ 2.2.7 อื่น ๆ ระบุ	

3. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

3.1 อาชีพหลักของครอบครัว (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

1. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ 2. พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน

☐ 3. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	☐ 4. รับจ้างทั่วไป
☐ 5. ทำนา	☐ 6. ทำไร่
☐ 7. ทำประมง	☐ 8. ปลูกสัตว์
☐ 9. ทำไร่	☐ 10. อื่น ๆ ระบุ

3.2 อาชีพรอง

1. ไม่มี 2. มี

ถ้ามี ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ แต่ต้องไม่ซ้ำกับอาชีพหลัก ในข้อ 3.1)

☐ 3.2.1 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ 3.2.2 รับจ้างทั่วไป
☐ 3.2.3 ทำนา	☐ 3.2.4 ทำไร่
☐ 3.2.5 ทำประมงน้ำจืด	☐ 3.2.6 ปลูกสัตว์
☐ 3.2.7 ทำสวน	☐ 3.2.8 อื่น ๆ ระบุ

3.3 ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร รวมทั้งหมด ไร่

- 3.3.1 พื้นที่ของตนเอง.....ไร่
- 3.3.2 พื้นที่เช่า.....ไร่
- 3.3.3 ที่ดินที่ผู้อื่นให้เพาะปลูกฟรี.....ไร่
- 3.3.4 อื่น ๆ ระบุ ขนาด ไร่

3.4 กรรมสิทธิ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตร

- 1 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ 2 มีเอกสารสิทธิ์

ถ้ามีเอกสารสิทธิ์ ประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 3.4.1 โฉนด	☐ 3.4.2 ส.ป.ก.
☐ 3.4.3 นส.3	☐ 3.4.4 อื่นๆ (ระบุ).....

3.5 รายได้ของครัวเรือน ปี 2564

- 3.5.1 รายได้ในภาคการเกษตรบาทต่อปี
- 3.5.2 รายได้นอกภาคการเกษตรบาทต่อปี
- 3.5.3 รายได้รวม.....บาท

3.6 รายจ่ายในภาคการเกษตรของครัวเรือน ปี 2564 รวมบาท

ตอนที่ 2 การรับรู้และการใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1. การรับรู้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

คำชี้แจง ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านได้รับ

แหล่งข่าวสาร	ความถี่ของการรับรู้		
	ประจำ / บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1.1 สื่อบุคคล			
1.1.1 ประชาชนชาวบ้าน			
1.1.2 ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน			
1.1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร			
1.1.4 พ่อแม่ ญาติพี่น้อง			
1.1.5 เพื่อนบ้าน			
1.1.6 อื่น ๆ ระบุ.....			
1.2 สื่อกิจกรรม			
1.2.1 การอบรม			
1.2.2 การประชุม			
1.2.3 การสัมมนา			
1.2.4 การจัดนิทรรศการ			
1.2.5 การศึกษาดูงาน / ทัศนศึกษา			
1.2.6 อื่น ๆ ระบุ.....			
1.3 สื่อมวลชน			
1.3.1 โทรทัศน์			
1.3.2 วิทยุกระจายเสียง			
1.3.3 วิทยุชุมชน			
1.3.4 หอกระจายข่าว			
1.3.5 อื่น ๆ ระบุ.....			
1.4 สื่อสิ่งพิมพ์			
1.4.1 เอกสารทางราชการ			

แหล่งข่าวสาร	ความถี่ของการรับรู้		
	ประจำ / บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1.4.2 แผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้ายประชาสัมพันธ์			
1.4.3 หนังสือพิมพ์			
1.4.4 วารสาร			
1.4.5 อื่น ๆ ระบุ.....			
1.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
1.5.1 เว็บไซต์			
1.5.2 ไลน์			
1.5.3 เฟสบุ๊ก			
1.5.4 ยูทูป			
1.5.5 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล – email)			
1.5.6 อื่น ๆ ระบุ.....			

2. การใช้ประโยชน์สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

คำชี้แจง ปัจจุบันนี้ท่านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ท่านมีการนำไปใช้ข้อมูลที่ได้ประโยชน์ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับการใช้ประโยชน์สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกรจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

เนื้อหาของสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.1 ด้านการผลิตพืช					
2.1.1 การบริหารจัดการแปลงปลูกพืชอย่างเหมาะสม					
2.1.2 การป้องกันและกำจัดโรคและแมลงพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์					
2.1.3 การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร					

เนื้อหาของสารสนเทศด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.1.4 การใช้เทคโนโลยีในการผลิตพืชเพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช					
2.1.5 มาตรฐานในการผลิตพืช					
2.1.6 อื่น ๆ ระบุ					
2.2 ด้านการประมง					
2.2.1 การผลิตอาหารสัตว์น้ำ					
2.2.2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ					
2.2.3 มาตรฐานในการผลิตสัตว์น้ำ					
2.2.4 การแปรรูปสัตว์น้ำ					
2.2.5 การบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืน					
2.2.6 อื่น ๆ ระบุ					
2.3 ด้านปศุสัตว์					
2.3.1 การเฝ้าระวังและรับมือกับโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับสัตว์					
2.3.2 การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคในสัตว์					
2.3.3 การผลิตอาหารสัตว์					
2.3.4 การเลี้ยงไก่ไข่					
2.3.5 อื่น ๆ ระบุ					
2.4 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร					
2.4.1 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
2.4.2 การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.4.3 อื่น ๆ ระบุ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการสารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกร

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านการเกษตรของเกษตรกร

คำชี้แจง ขอให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการรับสารสนเทศด้านการเกษตร

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับของความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.1 สารสนเทศด้านการเกษตรน่าสนใจ / ชวนให้ติดตาม					
1.2 สื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตรมีความสอดคล้องกับความรู้ที่ต้องการ					
1.3 ลักษณะเฉพาะของสื่อที่เผยแพร่สารสนเทศด้านการเกษตร เช่น นิตยสาร แผ่นพับ วารสารต่าง ๆ มีรายละเอียด ราคาถูก พกพาสะดวก					
1.4 อื่น ๆ ระบุ					

2. ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศด้านการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ

ประเภทของสื่อ	ระดับของความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.1 สื่อบุคคล					
2.1.1 ประชาชนชาวบ้าน					
2.1.2 ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน					
2.1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
2.1.4 พ่อแม่ ญาติพี่น้อง					

ประเภทของสื่อ	ระดับของความถี่				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.1.5 เพื่อนบ้าน					
2.1.6 อื่น ๆ ระบุ					
2.2 สื่อกิจกรรม					
2.2.1 การอบรม					
2.2.2 การประชุม					
2.2.3 การสัมมนา					
2.2.4 การศึกษาดูงาน					
2.2.5 การจัดนิทรรศการ					
2.2.6 อื่น ๆ ระบุ					
2.3 สื่อสารมวลชน					
2.3.1 โทรทัศน์					
2.3.2 วิทยุกระจายเสียง					
2.3.3 วิทยุชุมชน					
2.3.4 หอกระจายข่าว					
2.3.5 อื่น ๆ ระบุ					
2.4 สื่อสิ่งพิมพ์					
2.4.1 เอกสารทางราชการ					
2.4.2 แผ่นพับ/โปสเตอร์/ป้ายประชาสัมพันธ์					
2.4.3 หนังสือพิมพ์					
2.4.4 วารสาร					
2.4.5 อื่น ๆ ระบุ					
2.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
2.5.1 เว็บไซต์					
2.5.2 ไลน์					

ประเภทของสื่อ	ระดับของความถี่				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.5.3 เฟสบุ๊ค					
2.5.4 ยูทูป					
2.5.5 จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล-email)					
2.5.6 อื่น ๆ ระบุ					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศทางการเกษตร

1. ปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตรของเกษตรกร

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับของปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศด้านการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.1 ผู้ส่งข่าวสาร (source)					
1.1.1 ระยะทางจากหน่วยงานที่ให้ข้อมูลการเกษตรกับที่อยู่เกษตรกรห่างไกลกัน					
1.1.2 เกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ					
1.1.3 การปิดบังข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรด้วยกัน					
1.1.4 อื่น ๆ ระบุ					
1.2 ข่าวสาร (message)					
1.2.1 ข้อมูลข่าวสารไม่น่าสนใจ / ไม่ชวนให้ติดตาม					
1.2.2 ข่าวสารมีความซับซ้อนจนไม่สามารถเข้าใจได้					

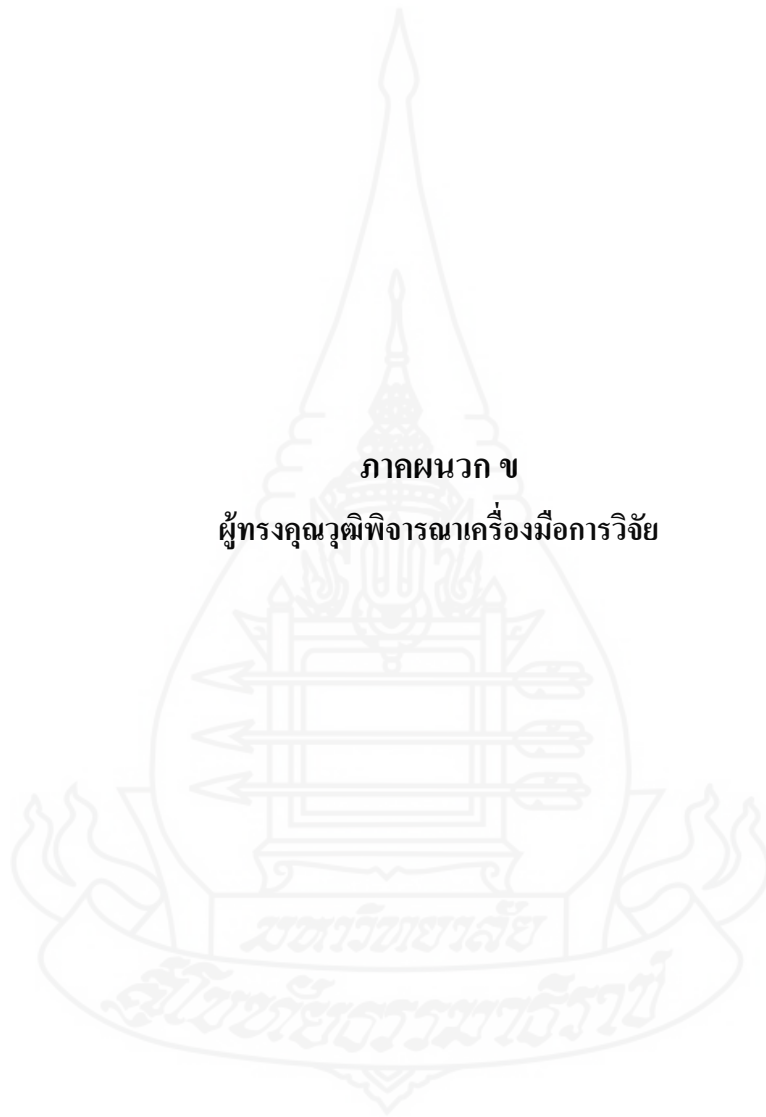
ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.2.3 ข่าวสารที่มีการถ่ายทอดไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร					
1.2.4 ข่าวสารที่ได้รับบกพร่องหรือไม่ถูกต้อง					
1.2.5 เวลาเผยแพร่ข่าวสารน้อยเกินไป					
1.2.6 อื่น ๆ ระบุ					
1.3 ช่องทางการสื่อสาร (channel)					
1.3.1 เกษตรกรขาดช่องทางในการสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ					
1.3.2 การปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารจากอิทธิพลของการเมือง					
1.3.3 สภาพแวดล้อมมีสิ่งรบกวน ทำให้ไม่สามารถรับรู้ข่าวสารได้					
1.3.4 อื่น ๆ ระบุ					

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตร

คำชี้แจง ขอให้ท่านเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรู้สารสนเทศการเกษตร

1.
2.
3.
4.
5.

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. นางจงจิตต์ มาเทพ	ตำแหน่ง เกษตรอำเภอเทิง	สำนักงานเกษตรอำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย
2. นายกฤษณายุทธ ฌ น่าน	ตำแหน่ง นักวิชาส่งเสริมการ
ชำนาญการพิเศษ	สำนักงานเกษตรอำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย
3. นางสาวสิริลักษณ์ มุณีจาร์วัฒนากุล	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริม
การเกษตรชำนาญการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพนิดา กูหา
วัน เดือน ปีเกิด	17 ธันวาคม 2534
สถานที่เกิด	เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเทิง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

